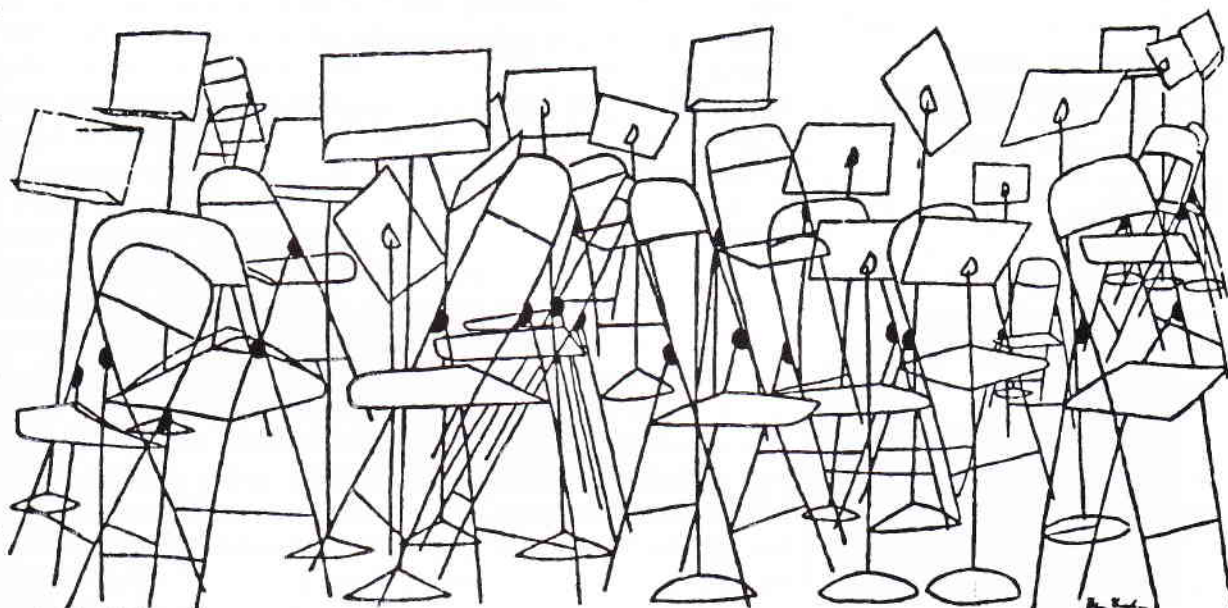

ZENEKAR

I. ÉVFOLYAM 1. SZÁM
1994. OKTÓBER

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK, VALAMINT
A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA

Ben Šhahn (Litvánia, 1898), az USA-ban élő litván grafikus rajza

KOLLEKTÍV SZERZŐDÉS TERVEZET

Damoklész kardja alatt...

A karmester a világ ura?

Interjú Vásári Tamással

Önállóságra ítélve

Elit zenekar - kultusz vagy kultúra?

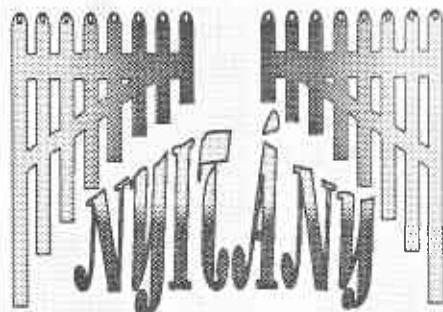
Egy zenemű három bemutatója

HANGVERSENYNAPTÁR

TARTALOM

- AJÁNLÁS A HIVATÁSOS SZIMFONIKUS ZENEKAROK KOLLEKTÍV SZERZŐDÉSÉRE 4
- „... ha fizetni kellene érte, akkor is csinálnám.” Interjú Vásári Tamással 8
- Mi újság Szegeden? 11
- Az Operazenekar is csatlakozik a Szövetséghez Damoklész kardja alatt... 12
- A karmester a világ ura? 15
- Trikolidis után Konkurens zenekarok Debrecenben 16
- Az Operaház Failoni Kamarazenekara Tuffisták reflektorfényben 18
- A Magyar Szimfonikus Zenekar nyári-ősz hangversenyeiről 19
- PRÓBAJÁTÉKOK 19
- ÖNÁLLÓSÁGRA ÍTÉLVE
Hogyan látja Kovács Géza és Gál Tamás a MÁV Szimfonikus Zenekar jövőjét? 20
- EGY ZENEMŰ HÁROM BEMUTATÓJA 22
- Nagydob 22
- Egy induló évad margójára (B. M. Duna) 23
- Évadkezdés az ÁHZ-nál 24
- MÉRLEG FÉLIDŐBEN
A Pécsi Szimfonikusok nyári fesztiváljáról 26
- „Remek művészek dolgoznak itt”
Beszélgetés Baross Gáborral, a győri filharmonikusok igazgatóhelyettesével 27
- Frakk helyett színes mellény a zenészeken 28
- Adatok a NAGYBŐGŐ történetéhez 28
- Günther Engelmann:
ELIT ZENEKAR — KULTUSZ vagy KULTÚRA?
Egy kisiklott beszélgetés 29
- HANGVERSENYNAPTÁR 31
- ZENEKAR POSTABONTÁS
válogatás a szerkesztőség postájából 37
- RÉM- és ÁLHÍREK 38

Következő lapszámunk decemberben jelenik meg.

Azt hiszem, nem tévedek túl nagyot, ha azt gondolom, a bevezető gondolatokat követő „Ajánlás a hivatásos szimfonikus zenekarok kollektív szerződésére” című dokumentum nem hozza különösebb izgalmomba a lap tisztelt olva-

sóját. Az ilyen típusú dokumentumok, jogszabályok egyébként sem túlságosan olvasmányos stílusát, rendszerét követve a gyors átlapozás reflexét váltják ki mindazoknál, akik egyébként is csupán az újabb „fölösleges papírt” látják benne.

Ha teljesen őszinte akarok lenni, magam is ezt tenném, mert meggyőződésem szerint ideális körülmények között nemhogy kollektív szerződésekre, hanem jogszabályokra sincs szükség. Ideális körülmények között mindenki önként követi a társadalom íratlan szabályait, azonban az eddigi néhány évtized tapasztalata azt bizonyítja, hogy a társadalmak, a gazdaság és az emberek különböző viszonyai semmilyen tekintetben nem teremtettek ideális állapotokat, sőt egyre bonyolultabbá váltak, ezért az élet egyre több területét és részletét kell jogi eszközökkel szabályozni és ezt mindenki számára egyértelművé tenni. A jogszabályok unalmasak és idegesítőek — mert sajnos egyre ritkábban biztosítanak újabb jogokat, inkább a kötelezettség oldalán fejlődnek —, s tetejében még nehézkos nyelvezetűek is, ezért nem egyszer érthetetlenek, azonban ismeretük hiánya gyakran teremt nehéz helyzetet bármelyikünk életében. Még inkább így van ez napjaink legtöbb idejét és energiáját lekötő munkánkra vonatkozóan. Ezen a terepen azonban egy sajátos helyzet alakult ki. Eltérően a jogrend többi ágától, ahol az állampolgárok csak szavazataikkal tudják ciklusonként befolyásolni az eseményeket, a munka világát szabályozó jogi környezet kialakítására jelentős hatást tud gyakorolni a munkavállalókat képviselő szakszervezet. Ez így van a törvény-előkészítés és a jogszabályalkotás területén is, ahol az érdekegyeztetés különböző fórumai biztosítják ezt a lehetőséget, de még inkább így van a munkahelyi terepen, ahol már a jogszabály két egyenrangúnak minősített fél — a munkáltató és a szakszervezet — megállapodására bízva mindazoknak a kérdéseknek a szabályozását, amelyekről jogszabály nem rendelkezik.

A kollektív szerződés a mindennapok, a zenekar életének sokszor aprónak tűnő, de valójában nagyon is fontos részleteit képes minden érdekelt számára elfogadható módon szabályozni. A kollektív szerződés a kölcsönös kompromisszum, az egymás elfogadása, a közös érdekek elismerése, a kiszámíthatóság jelképe. Ahol ez így van vezetők és beosztottak között, ott lehet kollektív szerződést kötni, mert kölcsönös a szándék arra, hogy a művészi, szakmai munkát ne terheljek ilyen típu-

sú bizonytalanságok, hogy a célszerűség ne váljon jogtalansággá, avagy az érdektelenség, az elégtelen teljesítmény számonkérése ne minősüljön hatalommal való visszaéléssé.

Az előző, már-már fennkölt gondolatok joggal váltják ki a kérdést: hogy lehet megállapodni bármiről, aminek pénzügyi vonzatai vannak, a jelenlegi körülmények között? Igen, az ember könnyen elbizonytalanodik a gazdasági lehetőségek szűkössége miatt és azt mondja, hogy tényleg, hagyjuk a dolgot, mert úgysem lehet semmit tudni, hogy mi lesz a jövőben, és azért nem lehet kötelezettséget vállalni. Azonban véleményem szerint ez az érvelés teljesen elfogadhatatlan. Egyrészt azért, mert egy kollektív szerződés számos pontjában a munkáltató szempontjából minden gazdasági következmény nélkül fogalmazhat meg szabályokat, amelyek egyébként a munkáltató oldalán akár gazdasági eredményt is hozhatnak, hiszen ha ezek a pontok (például a munkarendre vonatkozóak) a kollektív szerződésben egyértelműen szabályozottak, úgy munkaügyi vitának aligha van helye, kollektív szerződés hiányában viszont minden egyes munkaügyi vita kapcsán a munkáltató viselheti jogi képviselőjének költségeit. Ehhez csak csendben teszem hozzá, hogy ezeket a költségeket a kollektív szerződés bármely juttatására is lehetne fordítani. Másrészt azért, mert a felelősen gondolkodó zenekari kollektívák és a képviselő szakszervezetek nem állnak elő irreális követelésekkel és nem akarják munkahelyüket a kollektív szerződés eszközeivel szakmai, gazdasági csődbe vinni, viszont a lehetőségeken belül érvényesíteni akarják egyenrangúságukat és jogos érdekeiket.

Azt hiszem, a zenekarok vezetői, művészeti számára a legfontosabb a művészi teljesítmény és elismerés. Nem véletlenül dolgozta ki szakszervezetünk — több korábbi hasonló ajánlás után — a Zenekari Szövetséggel közösen az itt következő javaslatot, mert éreztük, hogy korábbi javaslataink túl általánosak voltak, és nem tudták igazán alkalmazni a szimfonikus zenekari környezetben. Soraink természetesen nem pályáznak a tévedhetetlenség és a mindentudás tökéletességére, azonban azzal a szándékkal és reménnyel íródtak, hogy segítséget adnak a kollektív szerződés elkészítéséhez vagy módosításához, kiegészítéséhez, ott ahol ez az együttműködés természetes része és megindítanak megállapodási folyamatokat azoknál az intézményeknél, ahol eddig ehhez hiányzott az együttműködési készség, a bizalom avagy maga a szándék.

Amennyiben bevezető soraim végéig eljutott a tisztelt olvasó, úgy kérem, szánjon még néhány percet javaslatunkra is. Természetesen észrevételeiket érdeklődéssel várom, a tervezet készítői nevében is.

Gyimesi László
a Magyar Zeneművészek és Táncművészek
Szakszervezetének Főtitkára

Állami Hangversenyzenekar

1051 Bp., Vörösmarty tér 1.

☎ 11-76-222; 11-80-374;
11-80-104

BM Szimfonikus Zenekar

1051 Bp., Zrínyi u. 5.

☎ 11-75-858

Próba: Kerepesi út 53.

☎ 11-72-790

Debreceni MÁV Filharmonikus Zenekar

4025 Debrecen,

Simonffy u. 1/c.

☎ 06 (52) 412-395

Dohnányi Zenekar

1122 Bp., Nagytétényi u. 35.

☎ 22-72-674; 12-21-488;

Fax: 26-78-667

Győri Filharmonikus Zenekar

9022 Győr, Liszt F. u. 13.

☎ 06 (96) 312-452

Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara

1800 Bp., Bródy Sándor u. 5-7.

☎ 13-87-254; 13-88-253

Magyar Szimfonikus Zenekar (Postás Zenei Alapítvány)

1135 Bp., Csata u. 8.

☎ 15-34-522; 15-34-239

MÁV Szimfonikus Zenekar

1088 Bp., Múzeum u. 11.

☎ 13-84-085

Miskolci Szimfonikus Zenekar

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.

☎ 06 (46) 323-494

Pécsi Szimfonikus Zenekar

7621 Pécs, Kossuth u. 19.

☎ 06 (72) 324-350

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6721 Szeged, Festő u. 6.

☎ 06 (62) 316-927

Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely,

Thököly u. 14.

☎ 06 (94) 314-472

I. A ... Zenekarnál (a továbbiakban: „zenekar”) betölthető munkakörök

1. a/ Előadóművészeti
 - karmester
 - szimfonikus zenekari tag
- b/ egyéb művészeti munkakörök
- c/ egyéb közalkalmazotti munkakörök
2. Az egyes munkakörökhöz tartozó munkaköri leírásokat és beosztásokat a zenekar Működési Szabályzata tartalmazza.
3. A zenekarnál magasabb vezetői beosztásnak minősülnek az alábbi beosztások:
 - igazgató
 - karnagy
4. A zenekarnál vezetői beosztásnak minősülnek az alábbi beosztások:
 - első karmester
 - művészeti főtitkár

II. A próbajáték

1. Kinevezés a zenekar előadóművészeti munkaköreibe csak a nyilvános próbajátékon történő megfelelést követően adható.
2. A próbajátékot elbíráló testület összetétele a következő:
 - a zenekar karmesterei és koncertmesterei
 - első fúvósok: minden fúvós, vonós szólamvezető, szólista, koncertmester, tímpani, hárfa próbajáték esetén
 - vonós szólamvezetők: vonós tutti és minden szólamvezető, illetve szóló megbízással járó esetben
 - fúvósok: az illetékes szólamból teljes, az illetékes szekcióból 1/2 szavazati joggal
 - tuttisták: csak az illetékes szólamból 1/2 szavazati joggal
3. A nyilvános próbajáték meghirdetésének, lebonyolításának és elbírálásának részletes szabályait a Működési Szabályzat tartalmazza.

III. A kinevezés

1. A zenekarnál betölthető munkakörökben a közalkalmazotti jogviszonyt főszabályként határozatlan idejű kinevezéssel kell létesíteni.
2. Közalkalmazotti jogviszony kivételesen — helyettesítés céljából vagy meghatározott munka elvégzésére, illetve feladat ellátására — határozott idejű kinevezéssel is létesíthető.
Ha a határozott idejű közalkalmazotti jogviszonyt meghatározott munka elvégzésére, illetve feladat el-

látására létesítik, a kinevezésben pontosan és a jogviszony teljes tartamára kiterjedően meg kell jelölni az elvégzendő munkát, illetve az ellátandó feladatot. A 150/1992. (XI. 20) Korm. rendeletben felsorolt teljes munkaköröket nem lehet meghatározott munkaként, illetve feladatként megjelölni.

3. A zenekar előadóművészeti munkaköreiben a kinevezéskor gyakornoki időt és gyakornoki vizsga letételét is elő lehet írni. A gyakornoki idő három évig terjedhet. A gyakornoki vizsgára — a meghirdetésre vonatkozó szabályok kivételével — a próbajátékra irányadó rendelkezéseket kell alkalmazni. Ha a gyakornoki vizsga sikertelen volt, a munkáltató a közalkalmazotti jogviszonyt felmentéssel megszüntetheti. Ilyen esetben a felmentést — a próbajáték sikerességére történő hivatkozáson túl — megindokolni sem kell.

IV. A munkaidő és pihenőidő

1. Az éves munkarendet a munkáltató köteles a tárgyévadot megelőző évad utolsó hónapjáig elkészíteni és azt a zenekar tudomására hozni. A munkarendnek tartalmaznia kell a tárgyévad koncert-, és felvételterveit (a műsor, a szükséges próbaszám és létszám megjelölésével). A havi munkarendet legkésőbb a tárgyhót harminc nappal megelőzően kell a zenekar tudomására hozni.

A szólambeosztók a havi munkarend közzétételét követően öt napon belül kötelesek elkészíteni szólamaik szolgálati beosztását.

A szolgálati beosztás elkészítéséért felelősek kötelesek a beosztásban bekövetkezett indennemű változást a zenekar tagjaival legalább 48 órával korábban közölni. Ennek elmulasztása esetén a szolgálati beosztást csak a Művészeti (Közalkalmazotti) Tanács egyetértésével lehet megváltoztatni.

2. A zenekar éves szolgálatszám (próbák és előadások száma) legfeljebb évi 308 szolgálat lehet, ezen belül:
 - a zenekari tuttisták havi átlagos szolgálatszám 28, amelyet — a szabadság időtartamát leszámítva — egyenletesen kell elosztani
 - a fúvósok szólamaikat az egymás közötti egyenletes elosztás elvét megtartva kötelesek ellátni
 - zenekari tagok havi szolgálatszám legfeljebb havi 32 szolgálat, amely két egymást követő hónapban nem haladhatja meg az 56 szolgálatot, illetve három egymást követő hónapban a 84 szolgálatot.
3. Egy szolgálat időtartama — egyszeri 15 perces pihenővel — három óra. A négyórás szolgálat — kétszeri 10 perces pihenővel — két szolgálatnak számít.

Egy napon két háromórás vagy egy — két szolgálatnak számító — négyórás szolgálat tartható. Két háromórás szolgálat között legalább egy óra pihenőidőt kell tartani. Ha egy napon két szolgálatot kell adni, azokat — kötelező pihenőidő figyelembevételével — úgy kell elrendelni, hogy a folyamatos munkavégzés biztosított legyen. Vasárnapra próbát nem lehet elrendelni.

4. Próbákról vagy koncertekről történő, pihenőidőnek, szabadságnak, szolgálati vagy más munkaidő-kedvezménynek nem minősülő távolmaradást csak a produkció karmestere, illetve annak előzetes tudtával a zenekari titkár engedélyezhet. A rendkívüli eltávozásra vonatkozó kérelmet a váltótárrsal vagy a szólammal való egyeztetés után a zenekari titkárhoz kell benyújtani, aki a kérelmeket az érkezési sorrend és zenekar zökkenőmentes működésének szem előtt tartásával bírálja el.
5. A helyettesítésre vagy kiegészítésre történő felkérést a szólamvezetői testülettel előzetesen egyeztetni kell. Munkavégzésre az adott időszakban nem kötelezett zenekari tag helyettesítésre vagy kiegészítésre csak akkor kérhető fel, ha annak időpontjáról és várható tartamáról legalább 48 órával korábban értesítik. Nem kérhető fel helyettesítésre, illetve kiegészítésre az a zenekari tag, akinek távolmaradását vagy eltávozását a munkáltató korábban már engedélyezte. Ha felkérhető tag nincs, a szólam — a karmester belecgyezésével — kisebb létszámmal játszhat vagy a helyettesítésről, illetve a kiegészítésről a munkáltató saját költségén gondoskodik.
6. A munkáltató vállalja, hogy
 - a) a zenekari tagok szabadságát a nyári hónapokban, egyszerre adja ki
 - b) a szabadságot két hétnél rövidebb, összefüggő időtartamban csak akkor adja ki, ha a zenekari tag még igénybevehető szabadságának mértéke ennél rövidebb, vagy azt a tag maga kéri. Ettől eltérni a Művészeti (Közalkalmazotti) Tanács véleménye alapján, a szakszervezet egyetértésével lehet.
7. A zenekar egyes tagjait az alábbiak szerint illeti meg szolgálati kedvezmény:

Jogosultak	a szolgálati kedvezmény mértéke a tutti tényleges munkateljesítmény megfelelő százalékban kifejezve
koncertmesterek *	50 %
szólisták	65 %
önálló vezetési munkát végző szólamvezetők	75 %

* Az első koncertmester kinevezésében ettől eltérő mértékű szolgálati kedvezmény is megállapítható.

8. Szolgálatban végzett bel- és külföldi turnék

A belföldi turnék, fellépések utazási idejére — amennyiben az meghaladja napi három órát — minden megkezdett három óra után fél szolgálatot kell elszámolni.

A napi munka befejezése és a másnapi munkakezdés között — ideértve az utazás érkezési és indulási időpontját — legalább tizenegy óra pihenőidőt kell biztosítani. Ettől csak a szakszervezet egyetértésével lehet eltérni.

A külföldi turnék együttes ideje naptári évenként nem haladhatja meg a két hónapot. Ettől eltérni — a Művészeti (Közalkalmazotti) Tanács véleményét is figyelembe véve — a szakszervezet egyetértésével lehet. Amennyiben a turné hossza nem haladja meg az öt napot, illetve a külföldön végzett szolgálatokkal együtt sincs a tárgy hónapban 31-nél több szolgálat, a szolgálati kedvezmények a turné időtartama alatt ténylegesen nem érvényesíthetők, illetve a havi 28 szolgálatszám túlléphető. Az öt napot meghaladó hosszúságú turnék esetén a külföldön eltöltött napokra minden zenekari tag havi kötelező munkaidejének részarányosát kell elszámolni, mint teljesített szolgálatot. Az itthoni turnépróbák ugyanúgy számolandók, mint bármelyik más belföldi szolgálat. A részfoglalkozás turnén nem érvényesíthető.

Ha a zenekari tag

- csökkentett utazó létszám

- nyomós családi indok (házasságkötés vagy közeli hozzátartozó házasságkötése, súlyos betegsége vagy halála)

- 10 évesnél nem idősebb gyermekének gondozása (fclügyelete) vagy

- olyan munkavégzési kötelezettsége alóli más mentesülése miatt, amely szabadságnak vagy pihenőidőnek nem minősül, a külföldi turnén nem tud részt venni, akkor a turné tényleges időtartamára havi kötelező munkaidejének arányos részét kell elszámolni. A szolgálatban végzett turné időtartamára az átlagilletmény jár.

V. A munka díjazása

Illetménykiegészítés a zenekar átlagilletményéhez viszonyítva (%)	Munkakör illetve beosztás
12 %	koncertmesterek, vonós, fúvós szólisták, szólamvezetők, szóló hárfa, szóló timpani, első fúvósok
5—10 %	valamennyi fel nem sorolt és nem a tuttiba tartozómunkakör (az illetménykiegészítés mértékét a munkáltató a szakszervezet egyetértésével, a Művészeti /Közalkalmazotti/ Tanács javaslata alapján állapítja meg)

A szakmai jellegű vezetői megbízáshoz kapcsolódó illetménykiegészítések (koncertmesterek, szólisták, váltók, szólamvezetők és helyetteseik) csak arra az időszakra járnak, ameddig a szakmai jellegű vezetői megbízást, illetve feladatot a zenekari tag ténylegesen ellátja. A szakmai jellegű vezetői megbízást határozott időre és írásban kell adni.

VI. A zenekari helyiségek

1. A munkáltató a zenekar minden tagjának köteles egy olyan szekrényt biztosítani, melyben ruháját és hangszerét biztonságosan el tudja helyezni. E szekrényeket a zenekar zárható öltözőhelyiségeiben kell elhelyezni. Az öltözők mellett mosdót, zuhanyozót és WC-t kell biztosítani.
2. A zenekar részére a munkáltató köteles egy kulturált társalgót biztosítani — televízió- és rádiókészülékkel, hűtőszekrényvel és hirdetőtáblákkal — ahol egyidejűleg legalább 30 ember számára nyílik kényelmes tartózkodási lehetőség. A társalgóban tilos a szolgálati időben, illetve egymást követő szolgálatok között minden olyan tevékenység folytatása, mely zavarhatja az ott tartózkodókat.
3. A zenekar részére a munkáltató lehetőség szerint legalább 3 kisméretű (kb. 9m²-es) helyiséget az egyéni gyakorlók, és egy nagyméretű (kb. 25m²-es) helyiséget a szólampróbázók számára biztosít.
4. Lehetőség szerint külön szoba illeti meg:
 - a karmestert,
 - a koncertmestereket,
 - a Művészeti (Közalkalmazotti) Tanácsot és a szakszervezetet,
 - a titkárt és a felügyelőket.
5. A zenekar hangszerei számára a munkáltató annyi fűthető helyiséget köteles biztosítani, hogy a zenekar tulajdonát képező összes hangszer biztonságosan és szakszerűen elhelyezhető legyen.

VII. A zenekari tagok kötelezettségei

A zenekari tag köteles

- a hangszerkésztségét rendszeres gyakorlással megőrizni
- a munkarend-beosztást figyelemmel kísélni és megtartani
- a próbák kezdése előtt 5 perccel, a koncertek kezdése előtt 10 perccel, munkára alkalmas hangszerrel a helyén lenni és a hangolást megkezdeni
- a próbákon felkészülten megjelenni és felkészültségéről a koncertmester, illetve szólamvezető kérésére számot adni
- a próbák folyamán a karmester, a koncertmester és a szólamvezetők által kért vonásnemeket és egyéb instrukciókat a saját szólamába bevezetni
- a pódiumon a zenekar művészeti rangjához méltóan viselkedni

- a hangversenyen a Működési Szabályzatban előírt öltözékben megjelenni
- a zenekar működésére vagy a munkáltatóra vonatkozóan a munkája során tudomására jutott üzemi (üzleti) titkot megőrizni
- a munkáltató által használatára bocsátott hangszert gondosan kezelni

VIII. Költségtérítések, szociális juttatások

1. Hangszerek

• A munkáltató köteles a zenekari tag részére ingyenes hangszerhasználatot biztosítani, ha a zenekari tagnak nincs saját hangszere, vagy a szólamvezetői testület szerint hangszere zenekari használatra nem megfelelő. A zenekari tag a munkáltató által rendelkezésére bocsátott hangszerekből legfeljebb két, azonos kategóriájú hangszert tarthat magánál.

• Az ún. nagyhangszereket (zongora, cimbalom, timpani, gordon, nagydob, harangjáték, cseleszta, hárfa, xilofon, marimba, kisdob) és a különleges hangszereket (basszetkürt, Wagner-tuba, Heckelphon, tuba, szaxofon, kontrabasszus-harsona, euphonium, oboa d' amore, kisklarinét) a munkáltató köteles rendelkezésre bocsátani.

• Ha a munkáltató a zenekari tag részére hangszerhasználatot nem biztosít, a hangszer használatáért költségtérítést (hangszerpénzt) köteles fizetni, amelynek mértéke személyenként és havonta a zenekari átlagilletmény 1 %-a.

• A zenekari tag által szolgálatban használt hangszer karbantartásának költségeit a munkáltató viseli. Ha a karbantartásról a zenekari tag gondoskodik, ennek a költségeit a munkáltató - számla ellenében - köteles megtéríteni.

• A szolgálatban használt hangszerek biztonságos és szakszerű tárolásáról, megőrzéséről és szállításáról a munkáltató köteles gondoskodni. A szolgálatban használt hangszerekben keletkezett károkért - kivéve, ha azt a munkáltató működési körén kívül eső elháríthatatlan ok vagy kizárólag a károsult elháríthatatlan magatartása okozta - a munkáltató vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékben felel.

2. Formaruha

• A hangversenyeken kötelező öltözéket a Működési Szabályzat állapítja meg. A formaruha viseléséről kötelezett zenekari tagnak munkáltató formaruhát biztosít és formaruha-költségtérítést (frakcpénzt) fizet. A költségtérítés mértéke személyenként és havonta a zenekari átlagilletmény 1 %-a.

• Formaruha viselésére kötelezett valamennyi, a nyilvános hangversenyeken közreműködő zenekari tag.

• A munkáltató a hangversenyen kötelező öltözékről az időpont kiírásával egyidejűleg tájékoztatja a zenekar tagjait.

A munkáltató a formaruhát az alábbiak szerint köteles biztosítani:

RUHAFAJTÁK	KIHORDÁSI IDŐ
frakk	3 év
szmoking	3 év
szoknya	3 év
cipő	2 év
ing-blúz	1 év

A formaruhák tisztításáról a munkáltató gondoskodik. Amennyiben ezt a zenekari tagra hárítja, akkor számla ellenében vagy ennek hiányában a zenekari átlagilletmény 1 %-ának megfelelő havi összegben téríti meg a tényleges költségeket, továbbá havonta a zenekari átlagilletmény 0,5 %-ának megfelelő költségtérítést fizet.

IX. Előadóművészeti jogok

1. A zenekar szolgálatban teljesített hangversenyeire és felvételeire a Magyar Rádió, illetve a Magyar Televízió elnökének — a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetével kötött megállapodás alapján kiadott — az MR és az MTV műsoraiban közreműködők foglalkoztatási feltételeiről és díjazásáról szóló utasítása alkalmazandó.
2. A nem szolgálatban teljesítendő hangversenyek, felvételek feltételeiről a munkáltató minden esetben — rögzített előadások esetében a további felhasználásokra vonatkozóan is — a Zenekari Tanács bevonásával, a szakszervezet előzetes egyetértésével állapodhat meg.

X. Művészeti vagy Közalkalmazotti vagy Zenekari Tanács (továbbiakban Zenekari Tanács)

A közalkalmazotti tanács jogait a Közalkalmazottakról szóló 1992. évi XXXIII. törvény szabályozza. Ez a javaslat ezen több ponton túlmegy, ezért a zenekaroknak el kell dönteni, hogy a már létrehozott közalkalmazotti tanácsok jogkörét bővítik avagy a művészeti (zenekari) tanácsokhoz telepítik a következőket. Amennyiben a közalkalmazotti tanácsok látják el az alábbi funkciókat, úgy a választásokra vonatkozó javaslatokat nem kell alkalmazni.

1. A zenekar művészi tevékenységét és munkavégzését érintő kérdésekben a zenekari tagok részvételi jogait a Zenekari Tanács útján gyakorolják. A Zenekari Tanács képviseli a zenekart a Magyarországi Szimfonikus Zenekari Szövetségben. A Zenekari Tanács részvételi jogai nem sérthetők és nem korlátozhatók a szakszervezetek törvényben meghatározott jogait.
2. A Zenekari Tanácsot kétfordulós, titkos szavazással kell megválasztani, a zenekar azon tagjai közül, akik - zenekarnál legalább három éve közalkalmazotti jogviszonyban állnak

- előadóművészeti munkakört töltenek be
 - nem minősülnek vezető vagy magasabb vezető beosztású közalkalmazottnak
 - a Zenekari Tanácsban való részvételt vállalják.
- A választásokon minden zenekari tag egy, azonos értékű szavazattal rendelkezik. A választás akkor érvényes, ha azon a zenekar előadóművészi munkakört betöltő tagjainak legalább kétharmada részt vett.

A választás második fordulójába az első fordulóban legtöbb szavazatot kapott 12 jelölt kerül. A második fordulóban legtöbb szavazatot kapott jelöltek közül — a szavazatok számának sorrendjében — az első öt jelölt a Zenekari Tanács állandó tagjává, a hatodik s a hetedik jelölt a Zenekari Tanács póttagjává válik. A póttagok az állandó tagok helyébe lépnek azok akadályoztatása, lemondása vagy visszahívása esetén.

3. A Zenekari Tanács tagja megbízatásáról írásban lemondhat. A lemondás a közlését követő harmincadik napon válik hatályossá. A Zenekari Tanács tagja a választására jogosultak legalább 51 %-ának erre irányuló írásbeli nyilatkozata esetén visszahívható. Ha a Zenekari Tanács tagjainak száma öt fő alá csökken, új választásokat kell tartani.
4. A Zenekari Tanács megbízatása egy évig szól. A Zenekari Tanács eljárási, működési rendjét maga határozza meg. A Zenekari Tanács, a munkáltató és a szakszervezet jogaik gyakorlása és kötelezettségeik teljesítése során kötelesek együttműködni. A Zenekari Tanács a munkáltatóval való kapcsolattartás érdekében egy vagy több tagját teljes körű képviseleti joggal ruházhatja fel. A képviseleti joggal felruházott tag a Zenekari Tanács helyett és nevében jogosult nyilatkozatot tenni.
5. A munkáltató vállalja, hogy a Zenekari Tanácsal egyetértésben dönt a következő kérdésekben:
 - a Működési Szabályzat megalkotása
 - művészeti kitüntetésre történő felterjesztés
 - a meghívottak körének meghatározása a próbajátékra jelentkezők közül
 - külső szervezetek által rendezendő bel- és külföldi hangversenyeken, hang- és képfelvételeken történő részvételt, illetve az ezeken közreműködő karmesterek, szólisták és műsorok megválasztását illetően
 - szolgálati beosztás 48 órán belül történő megváltoztatása.
6. A munkáltató vállalja, hogy a Zenekari Tanácsnak tájékoztatói és véleménynyilvánítási jogot biztosít a zenekar gazdálkodását érintő ügyekben.
7. A munkáltató vállalja, hogy a Zenekari Tanácsnak javaslattételi jogot biztosít a következő kérdésekben:
 - fegyelmi eljárás kezdeményezése az olyan tag ellen, aki magatartásával a zenekar művészi színvonalát és jóhírért veszélyeztet
 - a zenekari tagokat érintő foglalkoztatási kérdések
 - próbajáték kiírása.

Budapest, 1993. szeptember

- A magyar zenerajongók és az európai koncertlátogatók egyaránt — legalábbis a közelmúltig — mint szólístát ismerték meg Vásári Tamás nevét. Mi az, ami eljuttatta addig a gondolatig, hogy karmester legyen?

Azokban az interjúkban, amelyeket azzal kapcsolatban adtam az elmúlt évben, hogy a Rádiózenekarral rendszeresen dolgozom, visszaolvastván azt láttam, hogy én tíz meg tizenöt éve vezényelek. Pedig egészen pontosan 1969-ben kezdtem el „hivatalosan” vezényelni — úgyhogy ennek már huszonöt éve, ami mégiscsak egy negyed évszázad!

No már most, ha belegondolunk abba, hogy egy negyvenöt éves karmesterre, aki húszéves korában kezd el dirigálni — ez alatt általában nem nagyon szoktak —, senki sem mondja rá az évek számát tekintve, hogy kezdő...

Nálam azért van az, hogy úgy néz ki, mintha nemrég óta dirigálnék, mert olyan régen zongorázom. Az viszont tényleg visszanyúlik, egészen 1941-re. Tehát az igaz, ha én azzal verem a mellem, hogy egy negyedszázada vezényelek már — viszont majdnem egy félévszázada zongorázom...

Kétségtelen tény, hogy sokkal régebbi a zongorázás — már úgy kezdtem csodagyerekeskedéssel

VÁSÁRI TAMÁS

Fotó: Moldvay József

Debrecenben: ötvenhárom éve volt az első koncertem. Már ezen a koncerten ott volt a zenekar és ott volt a karmester: egy Mozart-zongoraversenyt játszottam a debreceni zenede zenekarával. Az igazgató, Baranyi János vezényelt, s engem rögtön lenyűgözött a zenekar és a dirigálás.

Nem sokkal ezután volt is zenekarom, mégpedig a philadelphiai — igaz, hogy csak lemezen. Megvételtem, amit csak lehetett, a szüleimmel: az első Liszt Les Préludes-je volt, Stokowskival és a philadelphiaiakkal — s ezt rögvést el is kezdtem próbálni az édesanyám kötötűivel. Az még olyan régi lemez volt: minden öt percben kellett váltani — ezt megtette a nálam tíz évvel idősebb nővérem, én pedig a legnagyobb lelkesedéssel vezényeltem a kötötűvel.

Attól kezdve elintézett dolog volt, hogy én vezényelek is — csak hát ebben az országban ez nem ment, s ma sem megy olyan könnyen, mert korlátolt a lehetőség, behatárolt a zenekaroknak a száma. Mindenesetre olyan volt a helyzet — s pláne Debrecenben nem is lehetett mást csinálni —, hogy elkezdtem zongoristaként. Gondoltuk: ahhoz, hogy valaki karmester legyen, egy hangszert úgyis meg kell tanulnia — s később majd áttérek a dirigálásra is.

Amikor 1945-ben fölkerültem Budapestre, s Hernádi Lajos növendéke lettem, már akkor gondoltam arra, hogy karvezetést, kompozíciót is tanul-

„... HA FIZETNI KELLENE ÉRTE, AKKOR IS CSINÁLNÁM.”

jak. Ám akkoriban a szüleimnek nagyon nehezen ment: édesapámat kitétek az állásából és megfosztották a képviselői mandátumától is. Eladtuk a nagyobb, Szent István parki lakást, és vettünk egy picike kis nyomortanyát a Kresz Géza utcában, hogy a két lakás különbözetéből (amit egy zokniban tartottunk) meg a zeneakadémiai ösztöndíjamból éljünk. Ha nincsenek a piszkos anyagiak, lazábban csinálhattam volna az akadémiát — bár sose szerettem lazán tanulni, mindig „jó fiú” akartam lenni a tanáraink előtt. Mindenből muszáj volt színikitűzőnek lenni, hogy meg tudjunk élni, hogy legyen ösztöndíj — kizárt volt hát, hogy többet is csinálhassak magas szinten. Tudniillik én egész osztályokat ugrottam: tizenkét–tizenhárom éves voltam, amikor zeneakadémista lettem — míg a többiek tizenhat–tizenhét évesek, mindenesetre sokkal idősebbek, mint én. Nekem az nagyon nagy megterhelés volt, hogy azt az egyetemi színvonalú anyagot, amit Szabolesi Bencénél zenetörténetből, Kodálytól népzeneből és Barta Dénesnél zeneesztétikából kellett elsajátítani, tizenkét–tizenhárom éves fejjel kellett megtenni. Azonkívül zongorázni is úgy kellett, hogy színikitűző legyek — ez olyan megterhelő volt, hogy nem volt mit tenni, ezeket kellett csinálni; aztán ha végeztem, akkor foglalkozni csak a vezényléssel.

Jöttek a külföldi versenyek: 1955-ben kimentem a párizsi versenyre, ahol díjat is nyertem, s a díjamból hosszújátszó lemezeket vettem: huszonkettőt–huszonhármát, főként szimfonikus zenét és operát. Ekkor aztán eldőlt: én ezt nem bírom tovább, muszáj, hogy vezényeljek.

Emlékszem: Tóth Aladárhoz mentem be az Operába, ahol a Lammermori Luciát adták éppen. Bementem a páholyba, és nem tetszett valami, s mondtam, hogy én ezt másképp képzelném. „Mutasd meg, hogy képzeled!” — kérte, s én mutattam. „Akarsz bejönni az Operába jövőre elkezdni korrepetálni, és aztán dirigálni?” — kérdezte. Pontosan ezt szeretném, válaszoltam. S ez meg is volt beszélve, '56 őszére. Aztán ugye közbelépett a történelem, és édesapám miatt kénytelen voltam elhagyni az országot. Politikus volt, börtönbe került, s ahhoz, hogy kiszabaduljon, nekem ki kellett menni; s miután kiszabadult, ki tudott jönni utánam, aztán pedig már nem mertünk visszajönni. Emiatt aztán kinnrekedtem — persze ezzel megint ugrott a dirigálás.

• Ebben az időben vett részt az Erzsébet-versenyen is...

Igen, az előző évben: 1956 nyarán.

• És meg is nyerte...

Nyertem, de nem aranyat, hanem ezüst-díjat. Kimentem a bécsi szimfonikusokhoz, volt egy koncert; a december másodikat lekéstem, a negyedikre már odaértem, és aztán kint maradtunk és megint csak zongorázni kellett — abból lehetett megélni. Bár még ez is messze volt: ehhez még négy évet ki kellett húzni. A Deutsche Gramaphonnal csináltam egy lemezt, ők adtak ösztöndíjat, amíg be nem indultak a lemezek, melyek alapján megismertek aztán a menedzserek is, akik bemutattak az 1960-as szezonban. Amíg hidegre voltam téve, az nekem mégis nagyon jól jött, mert addig megtanultam a zongorarepertoárt. Valami 35 zongoraversenyt tanultam meg abban a két-három évben. Aztán elindult a nagy menet: évi száz koncert, mindenütt a világon. 1965 táján azonban már kezdtem nyugatni a zenekarok menedzsereit: ha csak lehet, engedjenek vezényelni; mindenütt azt mondták: megengedik, de másodsorra — ne ők legyenek a kísérleti nyulak. Az első, aki kötélnek állt, Böröcz Bandi volt Párizsban, aki a mentoni fesztiválnak az igazgatója. A folyosón futottam vele össze. „Jaj de jó, hogy látlak — üdvözölt —, a Liszt Ferenc Kamarazenekar jön ki a fesztiválra, és őket még itt nem ismeri senki (ez 1969-ben volt), te

meg már sokat játszottál náluk. Nekem arra most nincs pénzem, hogy még egy karmestert is fizessek — dirigáld le őket, tudják ők maguktól is, ha te nem tudnád...” Gondoltam, épp ez kell nekem.

• Hogy csak rájuk kell dirigálni?

Igen. Emlékszem, Mentonban szandálban, rövidnadrágban mentem be az első próbámra, ami azért is nehéz volt, mert Sándor Frici bácsi, a zenekar alapítója és tanár, ott ült a hátam megett — szemben velem meg egy profi zenekar. Megmondom őszintén: remegtek a lábaim, de az első taktus után azt éreztem, ez az én életem. Tudniillik amennyire a zongorázást a magam kedvére szerettem, a zongorista „versenylélet” nekem nem felelt meg. Idegesített is, mint nagyon sokunkat; s olyan extra fizikai munka kellett ahhoz, hogy magamból én csak egy számítógépet csináljak — vagy egy olyan csirkét, akinek ha a fejét levágják, akkor is szalad, hogy ha megáll az agyam a pódiumon, a kezem akkor is folytassa — ami nem érte meg. Ideges típus lévén rettenetesen be kellett magam biztosítani: a befektetett munka öt százaléka volt megtanulni egy darabot, 95 %-a pedig mechanikussá tenni.

• Ez lehet az oka, hogy manapság egyre több szólista kezd el dirigálni?

Így van. Ha tudok egy darabot, de valami véletlen folytán egy fontos helyen mégis elfelejtenék valamit, a zenekar azért játszik. Nincs az a szörnyűséges dolog, mint a zongoránál, hogy ha egy hang egy gyorsabb passzázsban rossz helyre megy, egyszerűen kivág a sínről. Lekopogom, eddig nem történt ilyen katasztrófa, pedig a legemibensebb kollégáimmal is meg szokott történni. Ráadásul az az érzésem, hogy hiába a befektetett extra munka, az extra idegesség legalább 90 %-ra leveszi a produk-

ciót. A dirigálásnál viszont lehet akár 110 is, hiszen a koncerteken mindig inspirál a pillanat — többet tudok adni, mint a próbákon. Ahhoz, hogy egy darabot karmesterként brilliánsan tudjak, összehasonlíthatatlanul kevesebb idő kell. A zongorázásban a magányt sem szeretem — egyszer Nápolyban a közönségen kívül senkit sem láttam; még azt is én döntöttem el, hogy ki kéne már menni a pódiumra. Én különben is imádok emberekkel dolgozni. Mivel nagyon szeretek kamarázni, a zenekari munkát is egy nagy, kiterjesztett kamarázásnak érzem. A tagoktól is azt kérem: ne csak magukra, hanem a másokra is figyeljenek — mintha kamarazenélésben vennének részt. Érdekel a pszichológia: rendkívül izgat az, hogyan lehet egy gruppból kihozni a maximumot. Néha azzal, hogy szoros a tempó, néha azzal, hogy laza; vagy viccet mond az ember, esetleg éppen valami komoly dologról beszél. Ez állandó kihívás — nem lehet csak úgy odadobni a dolgot. Még ugyanannak a zenekarnak is lehet egészen más a hangulata. Nekem olyan érzés zenekarral dolgozni, hogy csatlakozhatom orvos sógorom szavához: ha fizetni kellene érte, akkor is csinálnám. Bár valóban meg vagyok itt fizetve — egyesek szerint túl jól is...

- **Ebben az évadban új funkciót tölthet be: folyamatosan dolgozhat a Rádiózenekarral. A zenekar életében is fordulópont ez, hiszen Európában is ritkaságszámba megy, hogy egy zenekar sajátmaga dönthessen a jövője felől: hogy kit kíván ide igazgató-karmesternek. Hogyan fogalmazza meg önmagának a saját feladatát?**

Ez egy Janus-arcú tisztség: az egyik arca nagyon kellemes, mert teret ad egy hosszabb távú munkának. Abban az irányban tudok építkezni, ami az én elképzelésem általában a zenéről és egyes darabokról. Ha én odamegyek egy zenekarhoz, megvannak már a saját

tradícióik, amelyek nem mindig egyeznek az én elképzeléseimmel — s ha sikerül is egyeztetni őket, egy év múlva, egy újabb találkozásnál, kezdődhet az egész előlről. Itt viszont bizonyos dolgokat már nem kell sokadszor elmondani. Például azt, hogy egy dallam — akár vonósoknál, akár fuvósoknál — staccatókkal van feltörve, az legyen szintén dallamos. A feladat hátránya pedig az, hogy ha valamilyen személyi változást kell csinálni, az rettenetesen kellemetlen. Itt nem arról van szó, hogy valaki rossz fiú vagy jó fiú — elvégre általában mindenki a maximumot akarja. Aztán bizonyos dolgokra szeretne az igazgató több pénzt: hangszerekre, fizetésre — s ha ezekre nincs lehetősége, s úgy érzi, meg van kötve a keze, az igen rossz érzés. De azért a plusz több, mint a mínusz.

- **A szakmai problémákon túl tehát az anyagiakkal épp-úgy foglalkozik, mint a „káderpolitikával”...**

Mindennek semmi köze nincs a politikához — csak a zenéléshez. Ott viszont néhány változtatásra szükség van, ami kényes kérdés. Tulajdonképpen ez az, amit a legkevésbé szeretek. Ami a gazdasági ügyeket illeti: ha a magam dolgában járok el, semmi sem sikerül — a mások ügyében viszont nagyon szerencsés vagyok. Más karrierjét tudom egyengetni — a magamét nemigen.

- **Döntéseiben mennyire enged teret magának a zenekarnak: semennyire; meghallgatja őket; vagy csakis velük dönt?**

A harmadik. Ha például a zenekar véleménye eltér az enyémtől abban, ki játsszon elsőt a hangszerén, akkor én engedek a zenekarnak.

- **Mennyire tartja „kibékíthetőnek” a művészeti és az adminisztrációs vezetést? Vannak-e olyan Magyarországon hangsúlyozódott ellentmondások, amelyek akadályozzák a munkájában?**

Azért nehéz valamit is mondani erről, mert pont’ akkor jöttem, amikor egy nagy rendszerváltás is van itt. Ami volt egy évig, azért is furcsa volt, mert az utolsó éve volt a rendszernek; s ezt mindenki tudta. Erről az átmeneti állapotról nem is nagyon lehet objektíven beszélni. Az új helyzettel kapcsolatosan pedig — az egész országgal egyetemben — várakozó állásponton vagyok...

*Kérdező: Popa Péter
Lejegyezte: Csontos János*

*Strauss portréja
ötvenegy éves
korában készült,
amikor már megírta
legtöbb nagy
szimfonikus
költeményét és jó
néhány operáját.*

Richard Strauss
Edmond Knapp rajza
(1915)

Mi újság Szegeden?

Szeged város közgyűlése szentesítette az önálló Szegedi Szimfonikus Zenekar feladatkeretét, mely szerint 50%-ban a város szimfonikus koncertéletét látja el. Emellett koncertszervezési jogkörrel is felruházta, az idei hangversenyévadot sokkal többértéven alakította ki. Egyrészt megtartotta a hagyományos kapcsolatát a Nemzeti Filharmóniával, egy közös 8 hangversenyből álló szimfonikus bérlettel, másrészt egy önálló bérletet is indított 5 hangversennyel, plusz egy 3 hangversenyből álló „Népszerű zenei estek” címmel. A felnőtt hangversenyek mellett ifjúsági hangversenyeket is játszunk filharmóniai és saját szervezésben. A Szegedi Nemzeti Színház operaelőadásain átlagban 70 előadáson működünk közre (a programban olvashatók a bemutatók és a felújítások dátumai).

Szorgalmazzuk, hogy a vidéki zenekarok kölcsönösen szerepeljenek egymás közönsége előtt: ez elősegítené az előadóművészi értékek körforgását az országban. Első lépésként a Miskolci Szimfonikus Zenekart látjuk vendégül Szegeden. A Szegedi Szimfonikus Zenekar folytatja a hagyományossá vált karmesterkurzusokat is, évente kettőt-hármat, elsősorban külföldi karmesterjelöltek számára. Intézményünk ápolja kapcsolatait külföldi művészekkel is. Ez év augusztus elején a Hirosimai Erzsébet Zenei Egyetem professzorait láttuk vendégül, akik a Szegedi Hirosimai Napok keretén belül léptek közönség elé négy szólóesten (csemballó, ének, zongora és orgona). Műsoruk érdekessége volt, hogy az európai barokk, romantikus és impresszionista művek mellett japán kortárs műveket is megszólaltattak.

Ez évi műsortervünkben számos külföldi karmester és szólista szerepel: David CHEN (Tajvan), Lay JOYCE (Kanada), Adrian SUNSHINE (USA), Richard FRANK (Svájc), Olga WARLA (Ausztria), Ricco SACCANI (Olaszország).

A Szegedi Szimfonikus Zenekar az 1994/95-ös évadban is számos külföldi meghívásnak tesz eleget. Ezekből kiemelkedik a Taywani Szimfonikus Zenekar meghívása, amely a szegediekkel együtt, közös hangversenyeken kívánja megünnepelni 50 éves jubileumát. A turné keretén belül két önálló hangversenyt ad a Szegedi Szimfonikus Zenekar Acél Ervin igazgató-karnagy vezetésével, valamint két közös hangversenyt a tajvaniakkal, melynek első felében David CHEN Wagner Tanhäuser-nyitányát, Trisztán és Izolda-előjátékát és Izolda halálát dirigálja. Szünet után Acél Ervin vezényletével a két zenekarból összeállt monumentális együttes Richard Strauss Alpesi szimfónia című művét fogja megszólaltatni Taichungban és a fővárosban, Taipei-ben. Reméljük, műsorunkkal kielégítjük közönségünk zenei igényeit, külföldi útjainkon pedig öregbíteni fogjuk városunk és hazánk zenei hírnevét.

⇒ *Szelezsán István*
zenekari titkár

SZOLGÁLTATÁS

Hangszerek és hangszerládák árverését tervezi a Rádiózenekar az év utolsó negyedében, feleslegessé vált, de még jól használható készleteiből.

A pontos időpontot a Rádió és TV újságban fogjuk közölni.

Könnyen szállítható, amerikai gyártmányú, kiváló minőségű templomi harmónium bérbe vehető.

Érdeklődni lehet a Magyar Állami Hangversenyzenekar irodájában:
Budapest, V. Vörösmarty tér 1. I. 103.
Levélcíme: 1364 Budapest Pf.: 49.
Telefon: 118-01-62, 117-62-22/330.

NÉMETH NYOMDA & TÖBBLET SZÓSZABÓ STÚDIÓ

SAJTO ÉS NYOMTATVÁNY

KÉZIRATTÓLA KÉSZ TERMÉKIG.

KÖNYVEK ÉS	VÁLLALJUK
ÚJSÁGOK,	ZENEKARI
PLAKÁTOK ÉS	NAPTÁRAK,
MEGHÍVÓK,	BÉRLETEK,
ISMERTETŐK ÉS	MŰSORFÜZETEK,
KATALÓGUSOK,	LEMEZBORÍTÓK
SZÓRÓLAPOK ÉS	TERVEZÉSEK,
REKLÁMTERVEK	NYOMTATÁSÁT IS.

Fucskó Miklós tervező szerkesztő
2011 Budakalász, Vasút sor 122.
Telefon: 06 (30) 426-504

© Szószabó

Az Operazenekar is csatlakozik a Szövetséghez Damoklész kardja alatt...

Van egy zenekar, amely egyelőre — e sorok írásakor — nem tagja még a szimfonikus zenekari szövetségnek, de szeretne azzá válni. A Magyar Állami Operaház Zenekaráról — a bemutatás szándékával is — Pröhle Henriket és Farkas Istvánt faggattuk.

Pröhle Henrik: A zenekar méreteit tekintve nem szokványos, hiszen estéről estére két színház opera- illetve balettelőadásaiiban kell, hogy közreműködjön. Ez a feladat viszonylag nagy létszámot igényel, mert egyrészt az operák és a balettek zenekari részei különböző igényt támasztanak a zenekar létszámát illetően, másrészt pedig a műsor összeállítását is nagyon megnehezítené, ha a zenekar létszáma korlátozná azt, hogy mikor milyen művek kerüljenek a színpadra. A Magyar Állami Operaház Zenekara 220 tagú. Ez egy testület, azzal az érdekességgel, hogy a vonósok egy része rendszeresen az Operaházban, másik részük rendszeresen az Erkel Színházban játszik, ami nem zárja ki, hogy szükség esetén a másik színházban is beüljön a zenekari árokba. Vannak olyan hangszerek is — például az ütősök, hárfások — akik hol az egyik, hol a másik színházban játszanak, s minden szövegben van valaki, aki az úgynevezett *kiegyenlítő*. Az idősebb tagok általában mindkét operaház repertoárját jól ismerik.

- **Tehát létszámát tekintve két zenekar is lehetne az Opera zenekara...**

Pröhle Henrik: — Pontosan így van. Ezt bizonyítja az is, hogy két színházban kell estéről estére játszania.

- **Hallhatnánk valamit a zenekar történetéről?**

Pröhle Henrik: — Annak idején az egykori Nemzeti Színházban indult a magyar operajátszás: az akkori Nemzeti Színház zenekarával

mutatta be Erkel Ferenc az operáit — a Bánk bánt, a Hunyadit. E színház zenekarának tagjaiból alakult meg a Budapesti Filharmóniai Társaság, amely a mai napig is működik, és nevében hordozza, hogy a Magyar Állami Operaház tagjaiból alakult. Még a Nemzeti Színházban, a múlt század közepén jött létre, Állami Operaházról pedig 1884. szeptember 27-től beszélhetünk (akkor Magyar Királyi Operaház volt): Ferenc József nyitotta meg. Ez a zenekar volt a második világháborúig szinte az egyetlen, amely tagjainak havi fixet biztosított. Később alakult meg az Állami Hangversenyzenekar, amely először fővárosi zenekarként; s a Rádiózenekar, amely szalonzenekarként működött, részben az Operaházból kölcsönvett kiegészítőkkel. Az Operaház zenekara volt évtizedeken keresztül az egyetlen hivatásos zenekar. Akkor még csak a sugárúti palotában voltak az előadások, ennek megfelelően a zenekar sokkal kisebb létszámú volt. Borzasztóan nagy dolog volt az Operaház tagjának lenni, és az első időben a muzsikuskok egy része nem is volt magyar. Német, cseh muzsikuskok voltak szép számmal a házban, aztán idővel magyar nemzetiségű tagokkal telt meg. Ebben az időszakban mutatta be a Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara Bartók és Kodály szinte összes művét, Dohnányi Ernő vezényletével.

- **Térjünk vissza a jelenre. Az Operaház zenekara speciális helyzetben van, hiszen opera- és balettelőadásokon kíséri az énekest, aláfestő zenét játszik a táncosoknak. Alárendelt szerep ez a zenekar számára?**

Pröhle Henrik: — Kell egy bizonyos alázat ehhez a munkához, de ugyanakkor alapkövetelmény, hogy ez a zenekar olyan színvonalon játsszon, mintha ő lenne a pódiumon. Balettelőadások esetében ez nem is vitás, még akkor sem, ha a közönség szeme a táncosokon van. A balettművészek döntő többsége kiváló muzsikusk, és nagyon érzékeny arra, milyen színvonalon játszik a zenekar. Külföldi útjaim során meghallgatok egy-egy operaelőadást, s mindig arra gondolok: ha minket hallana egy külföldi kolléga, vajon mit szólna. Kell, hogy legyen tartása minden muzsikusknak, és éreznie kell azt, hogy neki ugyanolyan színvonalon kell játszania, mint ha ő ülne a pódiumon. Másrészt a partitúra időnként olyan feladatot ró a zenekarra — nemcsak egy-egy opera nyitányára gondolok, hanem közjátékokra, az énekszólammal való együttjátszásra is —, amely komoly feladat. Saját példámra említeném: fuvolás vagyok, s több operában a fuvola és az énekesnő teljesen egyenrangú szerepet játszanak. Egyszer Erdélyi Miklós karnagy — amikor Renata Scotto Magyarországra jött és a Lammermori Luciát énekelte —, a próbán azt mondta: akkor most próbáljuk a fuvolaáriát az énekkísérettel. De minden hangszernek vannak olyan operái, amely hálás és nagy szerepet ad.

Farkas István: — Az operairodalomban vannak olyan remekművek — Wagner összes művét ide lehetne sorolni —, amelyekre még véletlenül sem lehet azt mondani, hogy a zenekar kíséző szerepet játszik. A cselekmény úgy van megírva, hogy hosszú percekig keresztül a zenekará a főszerep. A kíséző szerep egyfajta stílusú operára jellemző. De nem lehet kijelenteni, hogy az operazenekar kíséretre van kárhóztatva.

- **Mit tapasztaltak külföldi útjaikon: más európai zenekarokkal összehasonlítva milyen színvonalat képvisel az operaház zenekara?**

Pröhle Henrik: — A legritkább esetben fordult elő, hogy bármelyik külföldi előadást meghallgatva kisebbrendűségi érzésem támadna. Utoljára Bécsben láttam a Végzet hatalma-előadást, ahol a zenekar kitűnő volt, az előadás már kevésbé. Egy hét múlva beültem az Erkel Színházba játszani, és boldog voltam, mert a rendezés, a díszletek és az énekesek teljesítménye felülmúlta a bécsi előadást. Sajnáltam is azokat a nézőket, akik Bécsben

1400 schillinget fizettek azért az előadásért — ők itt most valószínűleg csodálkoztak volna. A bécsi előadáson éreztem: büszke lehetek arra, hogy a Magyar Állami Operaház tagja vagyok.

Farkas István: — Ezt én is csak megerősíthetem, hiszen a bécsi operaházban elég sokszor megfordultam. Bécsben napi téma — ha ugyanaz az előadás van Budapesten —, hogy összehasonlítsák a két produkciót, s általában a budapestit sikeresebbnek ítélik meg kinti zenészkollégáim, barátaim. Egyébként ők is — pontosan emiatt — Budapestre járnak operaelőadásokra.

• **Mire büszke az Operaház zenekara?**

Pröhle Henrik: — A legbüszkébbek arra vagyunk, amikor Budapesti Filharmóniai Társaságként utazunk, mint hangversenyzenekar. Természetesen a zenekar is akkor érzi magát a legjobban, ha önállóan léphet fel. Eddig három alkalommal volt arra lehetőségünk, hogy a legnagyobb német hangversenytermekben — Münchenben, Kölnben és Düsseldorfban — koncertezhettünk, s mondhatom, mindig nagy sikerünk volt. Az utóbbi időben pedig — nagy örömünkre — mint az Operaház zenekarát hívják meg például gálaestek kísérésére. Így történt meg, hogy két alkalommal Luciano Pavarottit kísérte a zenekar, először Budapesten, aztán Gensben. Ez két éve történt.

Farkas István: — A legnagyobb elismerést az jelentette számomra, amikor a nagy mesterek körül Lamberto Gardelli, illetve Patani többször mondták azt, hogy a világon három zenekar tud fantasztikusan operát játszani, a New York-i Metropolitan, a milánói Scala és a budapesti operazenekar. Itt nem egyszerűen arról van szó, hogy egy-két híres karmester szeret Magyarországra járni, hanem megéreztek valamit a zenekarban, amit annak idején a kritika is világszínvonalúnak emlegetett.

Pröhle Henrik: — Két alkalommal felkérték a zenekart, hogy Rotterdamban egy operafesztiválon közreműködjék. Világstárok énekeltek, kiváló karmesterek dirigáltak, s mindegyik azt mondta: lehet, hogy van tökéletesebb zenekar, de még egy olyan, amelyik ennyire magas színvo-

nalon játszik operát, nincs. Itt tudniillik testületi rugalmasságra van szükség, ez pedig valahogy belénk ivódott — nem tudjuk tanulni, és nem tudjuk tanítani sem.

Farkas István: — Azt azért meg kell említenem, hogy a zenekarnak nem volt könnyű útja idáig. Tudomásom van olyan külföldi meghívásokról, amelyek sohasem érkeztek meg a zenekarhoz, valamilyen ok miatt. Annak idején az Interkoncertnél a zenekarok közötti elbírálásban nem voltunk egyenlők a többi zenekarral.

Pröhle Henrik: — De végül is az Interkoncertnek köszönhetjük azt, hogy külföldi koncerteken részt vehettünk...

- **Ha már itt tartunk: milyen a kapcsolatuk a többi szimfonikus zenekarral? Egyáltalán, szükséges-e, hogy a zenekarok egymással kapcsolatot tartsanak?**

Pröhle Henrik: — Szerintem ideális a kapcsolat a többi zenekarral. Feltétlenül szükség van a kapcsolatra, hiszen konkurencsi vagyunk egymásnak. Nagyon fon-

A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara

tos, hogy a munkakörülmények és az állami dotáció szempontjából azonos kategóriájú zenekarok nagyjából azonos jövedelmet tudjanak biztosítani a zenészeknek. Persze nehéz összehasonlítani a zenekarunkat az ÁHZ-vel, vagy a Rádiózenekarral, hiszen nálunk az előadások időtartama hosszabb, a próbák rendre egészen más, ugyanakkor mi úgy érezzük — s remélem, a többi zenekarban játszó kollégák is úgy érzik —, hogy az operazenekarban zenélő művészek képessége nem kevesebb vagy több más zenekarok zenészeinél. Az egyenlő feltételek biztosítására azért is szükség van, hogy ne lehessen „ráígérgetésekkel” egy nagyon tehetséges fiataalt egyik zenekarból a másikba csábítani. Az elmúlt években egy bérharc zajlott, amelynek eredményeképpen a nagyzenekarok bérszínvonalára megemelkedett. Természetesen ez a harc nem csendesedett el teljesen, és azt sem mondhatjuk, hogy elégedettek lehetünk.

• **Az Opera zenekara tavaly sztrájkjal is fenyegetőzött...**

Pröhle Henrik: — Arról volt szó, hogy egy tárgyalás megindult, és a megbeszélte határidőig a Művelődésügyi Minisztérium semmit nem tett az ügyünk érdekében. Hogy megmozduljon a dolog, akkor történt ez a kvázi fenyegetés, mire a korábban beindult, aztán leállt gépezet újra megindult, s ennek köszönhetően a dolgok végül is rendeződtek. Annyi történt, hogy az Operaház zenekara elérhette az ÁHZ és a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarának bérszínvonalát.

• **Most elégedettek?**

Pröhle Henrik: — Ha pénzről van szó, soha senki nem elégedett. A színházon belül bérfeszültséget okozott a zenekari tagok fizetésemelése, mert a zenekar egy meghatározott ideig lényegesen magasabban volt dotálva, mint a többi testület. A kollégáink nagy megértéssel vették ezt tudomásul. Örömről szolgál, hogy legutóbb az ő béruket is sikerült valamenynyire rendezni, ebből a fizetésemelésből viszont most a zenekar maradt ki. Egyébként a bérek — ah-

hoz képest, hogy az ország egyik kiemelkedő művészeti intézménye az Operaház — még mindig rendkívül alacsonyak.

Farkas István: — Visszatérve egy pillanatra a többi zenekarhoz: az ÁHZ-vel és a Rádiózenekarral nagyon jó a kapcsolatunk, sokszor egymásra vagyunk utalva, kisegítjük egymást. A fizetési különbségek azonban az elmúlt években nagyon veszélyen helyzeteket teremtettek, mert régebben egy minimális fizetésemelésért elmentek a zenészek. Például a hangversenyzenekar részfűvös karának hetven százaléka az operazenekarból került oda, de a fafűvösök közül is sokan átmentek.

Pröhle Henrik: — Voltak olyanok is, akik azért mentek el, mert a másik műfajt jobban kedvelték.

Farkas István: — Számítalan lehetőségem lett volna arra, hogy átmenjek egy másik zenekarba — akár külföldre is —, de az opera iránti szeretetemből soha nem gondoltam arra, hogy itthagyjam a zenekart, s nagyon sok kollégám így van ezzel.

Pröhle Henrik: — Ez egy repertoárszínház. Tehát előfordul, hogy egy darabba úgy kell beülni játszani, hogy két éve nem látta a zenész a műkottáját. Erre mondta Mihály András, amikor az Operaházat tatarozták, hogy ami itt az emberek kezében, fülében, agyában van — beleértve a kórust is —, az nemzeti kincs. Nálunk fontos, hogy állandó stáb működjön közre esténként. Azt kérdezte a beszélgetésünk elején, hogy miben más az Operaház zenekara: a lényeg ez.

• **Van-e utánpótlása a zenekarnak?**

Pröhle Henrik: — A magyar zenekarokban — a külföldiekkel ellentétben — sok a fiatal zenész. Én inkább abban látom a problémát, hogy korábban megöregszünk, mint muzsikusok, mert rá vagyunk utalva arra, hogy ne csak zenekari muzsikusok legyünk. A zenekari muzsikus is rá van utalva, hogy délutánokként szabadidejében tanítson, más zenekarokban kisegítsen, kamarazenekarokat hozzon létre, hogy mellékes jövedelemhez jusson. Ebben látom a magyar zenekari művész társadalom tragédiáját, hogy hamar megöregszenek az emberek. Egy jól fizetett, Nyugaton élő művészeknek nincs más dolga, mint hogy a próbákra és az előadásokra bejárjon. Ott egy zenekari tag az első próbára abszolút szolamtudással megy — nálunk előfordul, hogy a zenész beül a próbára, s azt sem tudja, mit kell játszania, mert lehet, hogy előtte éppen egy másik helyen próbált. Az volna az igazi, ha ezeknek a fiataloknak tudnánk most olyan munkakörülményeket és megélhetést biztosítani, hogy legyen idejük felkészülni a próbákra, s ne kelljen másodállásokat vállalniuk.

• **Megalakult a Szimfonikus Zenekarok Szövetsége, amelyből kimaradt az Operaház zenekara. Mi ennek az oka?**

Farkas István: — Ennek a zenekari szövetségnek a szervezésében zenekarunk több tagja aktívan részt vett, de tekintettel arra, hogy a Magyar Állami Operaház zenekara nem önálló, ezért nem dönthettünk a belépésről önállóan. Célunk az, hogy a szövetség tagjai legyünk, s éppen a napokban beszélgettünk erről, hogy csak idő kérdése, hogy mi is rendszeresen információkat adjunk a zenekarról, s ennek a szövetségnek a tagjai legyünk. Semmiféle elvi akadály nincs a belépésünknek, a szövetség által felállított játékszabályokat mi is elfogadjuk.

• **Optimisták az Operaház jövőjét illetően?**

Pröhle Henrik: — Örökösen Damoklész kardja függ felettünk: a kormányzat tud-e annyi dotációt adni, hogy mindkét színház működhessen. Az opera ráfizetéses műfaj szerte a világon, a különbség csak annyi, hogy vannak országok, ahol az operajátszás létét nemzeti ügyként kezelik. Nálunk ez a kérdés egyelőre nyitott: félnünk kell, de azt hiszem, hogy a mindenkori kormányzat lesz annyira bölcs, és felméri, hogy a színházak közül még mindig az Erkel Színház a leglátogatottabb. Ezt fel kellene vállalni, hogy a magyar közönség igényli, hogy esténként két operaházat látogathasson.

∞ ŐSZY-TÓTH GÁBRIEL

A karmester a világ ura?

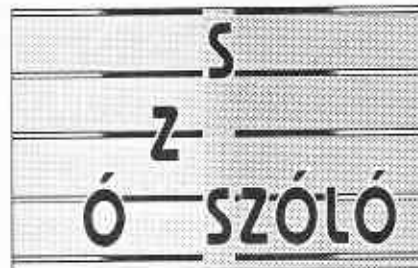
Elias Canetti a Tömeg és hatalom című alapvető művében a karmesterről többek között ezt írja: „A karmester a zenekar felől nézve valóban maga a teljes mű a maga egyidejűségében és időfolyamatában, és mert előadás közben kívánatos, hogy a világ semmi egyéb ne legyen, mint a mű, a karmester, amíg a mű tart, a világ ura”.

Tény és való: a zenekari zenész számára egyetlen ember sem ad okot annyi szóhajtozásra, fecsegésre, pletykálkodásra, baráti eszmecsereire, mint a karmester. Ez az ember, aki oly különösen viselkedik estéről estére a koncertpódiumon, sajátos lélektani folyamatok tárgya: tudniillik vagy sátánt, vagy istent csinálnak belőle a zenészei. Ha ő a sátán, akkor nemcsak tehetségtelen, hanem gonosz is, aki készakarva vezényel rosszul, hiszen tisztában van vele, hogy gyenge koncert esetén ügyis mindig a zenekar fegyelmetlen, fásult, unott, cinikus — őt nem bántják. Ha ő az isten? Akkor sosem hibázik, emberi és művészi gyengéi szeplőtlenségének ékes bizonyítékai. Az első esetben a bűnbak-képződés mechanizmusáról van szó. Tudjuk, a bűnbakra át lehet hárítani minden bűnt, minden defektust, és ő az, akit „meg lehet ölni” — a zenei világban persze csak gondolatban, olykor verbális szinten is. A másik esetben pedig egy jószágos és mindentudó atya megalkotása történik, akinek jelenlétében a világ konfliktusoktól mentessé és gyönyörűvé változik; akiben tökéletesen bízni lehet, és akitől érdemes függni, hisz ha ez a függő viszony netalán megszűnne, a világ bizonyára összedőlne. Mint látható, egyik lélektani helyzet sem igazán előnyös. Az elsőben túl sok az agresszió, az elfojtás, a lelkiismeretfurdalás. A másodikban: a kutyahűség. Egyek abban, hogy hiányzik belőlük a szuverén ember derűje, öntudata, fegyelme. Hiányzik belőlük a szabadság friss fuvallata.

Hogy ez miért van így, azt néhány lehetséges magyarázat is csak sejtetni engedi — de nem világítja meg kielégítően. Szóba jöhet egyebek között az a közhely, hogy a zenekari zenészek többsége nem érzi magát igazán sikeresnek (ebben leginkább a vonósok jeleskednek). Az, hogy nem világjáró, a tömegkommunikációs médiákban állandóan szerepeltetett művészek, olyannyira deprimálja őket — mély hódolat a kivételeknek —, hogy az örökös frusztrációból muszáj valamelyik stratégiával kimenekülni. Arról is szó eshet, hogy a zenekari munka — úgy látszik — már csak olyan, hogy a hangszerrel való meghitt együttlét, a gyakorlás, a zenei anyaggal való ráérős, vargabetűket is megengedő tevésség-vevés szinte kiiktatózott a zenekari zenész életéből. Pedig ez az elmélyültség lenne — lehetne — az emberi-zenészi megelégedettség egyik forrása. Ezzel kapcsolatban felvetődik a hahnizás problematikája, amennyiben az éjjel-nappal pénzt kereső zenész élete sem igényesnek, sem szelleminek, sem muzsikusan nem mondható. Muzsikusi életen azt értem, hogy a zenésznek szüksége van a pihenésre, hogy érzelmi háztartása feltöltődjön, és így ne pusztá dé-keket és cisz-eket játsszon.

Az első magyarázat-kísérlet általánosít: egészen biztos, hogy a zenekari zenészek nagy része **elégedett** az általa befutott pályával. Ám ha mégsem, és valami sértettség mégis dolgozik benne, hát van annyira fegyelmezett és öntudatos, hogy életének ezen szakaszában is ereje és tehetsége maximumát veti be, így őrizvén meg méltóságát, egyben így kerülve el azt, hogy menekülési stratégiát kellene választania. A gyakorlásról megoszlanak a vélemények: sokak szerint például a tanulás éveit maga mögött hagyó zenésznek már a megtanult alkalmazása a dolga. Annyi étűdöt, skálát, újgyakorlatot tanult, hogy meglepetés elvileg már nem érheti. A hahnizással pedig úgy áll a dolog: igaz a mondás, hogy gyakorlat teszi a mestert. Ha már mesterségre adtuk a fejünket, kénytelenek vagyunk abban gyakorlatot is szerezni, már csak azért is, hogy készségeink, képességeink és tehetségünk az adott mesterség magasfokú és tudatos műveléséhez vezessenek bennünket — amennyiben persze birtokában vagyunk mindennek.

Ezek után valaki azt mondhatná: félre minden magyarázattal és annak latolgatásával, sikeresek-e a magyarázatok. Adjunk a zenekari muzsikuskak még több szabadidőt, adjunk több pénzt, adjuk meg a nyugodt gyakorlás lehetőségét. Ha gyakorol, újra meg újra elámul a szólama, s azon keresztül az adott zenedarab szépségein, és alkotóművésszé válik, a zeneszerző egyenrangú társává. Ha több fizetést kapna, akkor rengeteget sétálna, olvasna, tanulna, azaz szellemi életet élne, nemcsak „manuálisat”. Ha mindezt megkapná, bizonyos, hogy a karmestert sem sátánnak sem istennek nem tekintené, hanem — mikor kit állít elé a sors, illetve a menedzserek kegye — rossz, közepes, vagy kiváló szakembernek. Rájönne, hogy ő végső soron nem a karmesterrel van kommunikációs viszonyban, hanem a zeneszerzővel, akinek a darabja éppen műsorban van. Ez a zenekari muzsikusk egyszerűen tenné a dolgát: magabiztosan, figyelmesen, azzal a — hogy úgy mondjam — szakrális komolysággal, amelyet minden cselekedet megérdemel. A karmester végre sosem lenne szá-

mára fontosabb beszédtema, mint a leg-hétköznapiabb ügyek bármelyike. Egyike lenne muzsikustársainak. Nos, ennek a szép, csaknem magasztos elmélkedésnek egyetlen nagy baja van. Tudomásul kell vennünk, hogy a karmester nem egyike a szimfonikus zenekar zenészeinek, hanem mind között a legfontosabb. Gyönyörű hallani, hogy minden zenész teszi a dolgát, ám ki végzi el azt az összehangoló tevékenységet, melyet a szakmai-etikai komolysággal eljátszott szólások között el kell végezni? Erre a kérdésre az a válasz érkezik, hogy mivel a zenekari játék is kamara-zenélési attitűdöt követel, a zenész pedig tudja, mikor játszik tematikus anyagot, mikor pedig kísérletet, ez a bizonyos összehangoló maguknak a zenészeknek egymáshoz való alkalmazkodása során jön létre.

Ez így van ideális esetben, gyakorlatilag azonban lehetetlen a sokszor fél-százal is több akaratot és igényt egy kézbe összpontosuló döntési mechanizmus nélkül organikus egésszé összekovácsolni. Nem is beszélve a karmesterség azon sajátos feladatairól, mint a vonós-tömeg kiegyensúlyozása, a fúvós-hangszínek kialakítása (egy akkordbeli kvint avagy tonika megerősítése) — melyek igen gyakran nem technikai problémák, hanem dramaturgiai jelentőségűek, azaz a karmester látomásait hivatottak visszatükrözni.

Ezek fényében kijelenthetjük, hogy a zenekari zenésznek speciális — nyugodtan modhatjuk: nehéz — a mentális helyzete. Mindig várakozó állásponton van. Arra vár, hogy valaki rendelkezék vele. Önként lemond szuverenitásáról, értékeiről. Önként alaktalanává válik. Lényének (ezen) lényeges alkotórészei persze nem szüntenek meg, csak mintegy zárójelbe vannak téve, de ez a zárójel bármikor feloldható.

Ezért, amikor a zenekar előtt egy kultúrherósi nagyság áll, akkor az önmagát mintegy odahagyó zenész nemcsak azt érzi, hogy a karmester a világ ura — miként Canetti mondja —, hanem azt is, hogy az ő megteremtője. És ekkor a zárójel feloldható, önmagába visszatérhet, alakot ölt, szuverénává válik, értékeit fennen ragyogtathatja. A szabadság friss fuvallata járja át tüdejét.

♣ Bükki Máttyás

A Debreceni MÁV Filharmónikus Zenekar 1933-ban alakult és 1972-ben lett hivatásos. A zenekar életében három éve fordulópont következett be. A MÁV anyagi gondokkal küszködve felvetette azt a lehetőséget, hogy az önkormányzat vegye át a filharmónikusokat. Pár évig közösen finanszírozták a zenekart, amely ma már teljes mértékben a debreceni önkormányzathoz tartozik. A Debreceni Filharmónikus Zenekar igazgatói tisztét ez év januárjától Kovács János tölti be. Már 17 évesen játszott a zenekarban, s amikor 1977-ben elvégezte a Zeneművészeti Főiskola ütőhangszer szakát, ütőse, később timpanista szólamvezetője lett a debreceni zenekarnak. Alapító tagja a Debreceni Ütőseggyüttesnek, négy éve pedig művészeti vezetője. A könnyű műfajokkal is kapcsolatba került: vezette a Debreceni Dixiland Band ritmusszekcióját, és különböző szalon- és beatzenekarokban játszott. Két gyermeke szintén a zene bűvöletében él. Felesége a püspökladányi zeneiskola igazgatóhelyettese. Kovács János készségesen és derűsen válaszolt kérdéseinkre.

- **A zenekar nemrég érkezett haza másfél hónapos külföldi turnéjáról. A megyei napilap tájékoztatása szerint a körút mind szakmai, mind anyagi szempontból nagy sikert hozott...**

— 1987-től egy bázeli menedzserirodával van kapcsolatunk. Nagyon sok külföldi utat szerveztek nekünk, egészen addig, míg Trikolidis nem lett a karnagyunk. A görög dirigens és az iroda között megromlott a kapcsolat, még azelőtt, hogy Debrecenbe került volna. Most, hogy a nyáron Trikolidis szerződése lejárt, újra felvettem a kapcsolatot a bázeliakkal, akik július 13. és augusztus 30. között Németországban, Svájcban, és Szlovéniában szerveztek a zenekarnak fellépéseket. Feladatunk az opera-előadások zenei kísérete volt. Mozart és Verdi operáit négy karmester dirigálta: két svájci és két olasz. Fellépéseink osztatlan sikert arattak. A svájciak most már ragaszkodnak ahhoz, hogy a zenekar összes produkcióját bemutassuk. Nyilván mi ennek úgy próbálunk eleget tenni, hogy a debreceni kötelezettségeinket is teljesíteni tudjuk.

- **Nem okoz nehézséget a külföldi és bel-földi koncertek, valamint a fellépési kötelezettségek időbeli egyeztetése?**

— Mindig a szabadság terhére szoktunk külföldön fellépni, illetve a téli időszakban, amikor a zenei életben egy kis pihenés megengedhető. Nekünk azért is lényegesek ezek a külföldi utak, mert ilyen nehéz gazdasági helyzetben minden lehetőséget meg kell ragadni, hogy művészeink anyagi helyzetén segítsünk. Ez oda-vissza hat, hiszen ha a zenekar tagjai rendezett anyagi körülmények között élnek, akkor nyugodt, higgadt és felkészült munkával tudják biztosítani a koncert-, illetve a szólista vagy kamarazenei fellépéseket.

- **A zenekar és a Csokonai Színház kapcsolatát hogyan lehet jellemezni?**

— A volt karmesterünk, Karolos Trikolidis nem akarta tudomásul venni, hogy a zenekar alapító okirata szerint nekünk elsősorban a város zenei, illetve operaelőadásain kell fellépniünk. Ezért romlott meg a kapcsolatunk a színházzal, a főiskolával és a Kodály Kóruossal. Lengyel György színházigazgatónak kijelentette, hogy csak havi három operaszolgálatot engedélyez a zenekarnak. Ez arra kényszerítette a színházat, hogy saját zenekart hozzon létre. A tapasztalatok szerint legalább 5–6 év szükséges ahhoz, hogy gördülékenyen menjenek le a zenei előadások. A színház kamarazenekarában sok volt a főiskolai hallgató, s a szakmai gyakorlat hiánya számtalan problémát okozott. Tavaly decemberben megkeresett Lengyel György, s az elképzeléseim felől érdeklődött. Akkor megállapodtunk az együttműködés feltételeiben, de különböző akadályok miatt a mai napig felemás helyzetben vagyunk, mivel a színház zenei igazgatója, Kocsár Balázs nem támogatja elképzelésünket. Augusztus 15-től a színház zenekari tagjai aláírták szerződésüket, annak ellenére, hogy a Debreceni Filharmónikus Zenekar látja el az operaelőadásokat. Mi mindenestre nagy kedvvel dolgozunk, s a legtöbb próbát biztosítom az előadásokhoz. Együttműködési szándékunk ismert, most már a színház vezetésén a sor, hogy eldöntse, mennyire tart igényt a szolgálatainkra.

- **Honnan kerül ki a zenekar utánpótlása?**

— Szerencsés helyzetben vagyunk, hiszen itt működik a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola konzervatóriuma. Válogathatunk a diákok között. A zenekarban mindössze 1–2 hely szabadul fel évente, s így mindig sikerül a legfelkészültebb hallgatót alkalmaznunk. A főiskolával idén szerződést kötöttünk, amely egyben az oktatásba való bekapcsolódásunkat is jelenti — a főiskolások zenekari gyakorlatát segíti elő. A debreceni konzervatórium szólamismereti tantárgy oktatásának keretében 3. és 4. éves hallgatókat fogadunk a próbákon (szükség szerint felléphetnek előadásainkon is). A hallgatók részt vesznek az adott évad programjából kiválasztott hangversenyek próbáiban, a két intézmény képviselőinek egyeztetése alapján. Zenekarunk lépéseket tesz a tehetséges hallgatók ösztöndíjának megállapítására. A konzervatórium részéről a tanárok személyes jelenlétükkel segítik és ellenőrzik a hallgatók tevékenységét. Az együttműködés célja, hogy a szólamismeret tantárgy oktatásának színvonalát emeljük, a hallgatókat a zenekari élet valóságával megismertessük, valamint a debreceni szimfonikusok utánpótlási bázisát megeremtsük.

- **A szekciókon belül hol vannak hiányosságok?**

— Főleg a vonósokkal — mint a legtöbb szimfonikus zenekarnál — vannak utánpótlásgondjaink. Bérke-

Próba közben • Fotó: F. Szilágyi Imre

retünk nem engedi meg, hogy a hiányosságokat pótoljuk. Szükségünk lenne még 8–10 főre ahhoz, hogy európai színvonalú zenekari létszámunk legyen. Erről folynak most tárgyalások a debreceni önkormányzattal.

• **A városon kívül hol látnak még el szolgálatot?**

— A hajdúsági településeken kívül a szomszédos megyékben is sokat koncertezünk. Májustól havonta fővárosi lehetőségeket is kapott a zenekar, sőt több év után újra bekapcsolódtunk a Nemzeti Galériában tartott „Hangverseny – délidőben” című egyenes rádióközvetítés programjaiba. A Nemzeti Filharmónia bérletezési rendszerét nagyon praktikusnak tartom. Ez a bérleti szisztéma megengedi, hogy nagy koncertjeinket elvigyük a régió legnagyobb városaiba is. Ez gazdasági szempontból is nagyon előnyös, mert egy-két plusz próbával ugyanolyan magas színvonalú produkciót tudunk nyújtani még a kisebb településeken is. Vesszőparipám, hogy semmivel sem szabad kevesebbet adnunk vidéki koncertjeinken sem, mint a fővárosban vagy Debrecenben.

• **Az utazás technikai feltételei elfogadhatóak?**

Amikor még a MÁV-é volt a zenekar, első osztályú vasúti kocsiban utaztunk. Az utóbbi két évben már autóbusszal közlekedünk, így gyorsabb és kényelmesebb az utazás. A felszerelés szállításához jó lenne egy mikrobusz, de ezt az anyagi helyzetünk nem teszi lehetővé. Jelenleg teherautó szállítja a hangszereket.

• **Hogyan tudnak lépést tartani a hangszerárakkal és a javítási költségekkel?**

— Az utóbbi három évben minisztériumi támogatás keretében a hat nagy zenekar 11 millió forintot kapott, s ebből meg tudtuk oldani a teljes hangszerállomány felújítását. Javításra külön keretünk van, ami a pályázati pénzzel elegendő.

• **Az új karmesterről, Kollár Imréről mit kell tudni?**

— Karolos Trikolidis szerződése július 31-én járt le. Helyére 14 pályázó jelentkezett, végül négyen maradtak: egy angol, egy német és két magyar. A próbavezérlések és beszélgetések alapján a szavazás Kollár Imrének kedvezett. Kollár 25 éves, 16 évesen került a Zeneakadémiára. Nyolc évig hegedült, nagyon jól zongorázik, és oratórikus művekben basszus szólót énekel. Az ÁHV-nál Kobayashi asszisztense volt, és a Fesztiválzenekart többször dirigálta. Vezényelte többek között a tokiói filharmónikusokat is. Három nyelven beszél. Bemutatkozó hangversenye szeptember 19-én volt. Népszerű repertoárt választott: Muszorgszkij, Sibelius és Brahms egy-egy művét vezényelte.

• **Milyen tervek foglalkoztatják a zenekart?**

— Több sorozatot indítottunk el ebben az évben. A Kossuth Lajos Tudományegyetemen népszerű dallamok csendülnek majd fel a népek zenéjét bemutató sorozatunkban. Bartók halálának 50., Liszt Ferenc születésének 180. évfordulója alkalmából a két zeneszerzőnek állítunk emléket. Szimfonikus könnyűzenei és ifjúsági koncertjeinkkel pedig még több embert szeretnénk becsalogatni hangversenyeinkre.

☞ Tarczy Péter

Az Operaház Failoni Kamarazenekara Tuttisták reflektorfényben

□ *Hogyan született az Operaház muzsikusaiból ez a kamaraegyüttes?*

Nagy Béla: — Különös módon, egy szerencsétlen turné kapcsán. Én előzőleg sokat szerepeltem külföldön, és amikor hazatértem, akkor építettek újjá az Operaházat. Így az Operett Színházban kezdtem dolgozni, és megpróbáltam ott létrehozni egy kamaraegyüttest. Ebben a zenekarban az Operaház és az Állami Hangversenyzenekar művészei is szerepeltek, s Pál Tamás volt a karmesterünk.

Sikerült egy németországi vendégszereplést szerveznünk az együttesnek, és több autóval útnak indultunk. Pontosan megbeszéltük, hogy mikor találkozzunk a határon, csak azt felejtettük el egyeztetni, hogy hol. Így aztán a koncertre csak a zenekar fele érkezett meg. Kénytelenek voltunk hazajönni, de tízencegen ismét nekivágtunk az útnak. Ezen a turnén határoztuk el, hogy alakítunk az Operaház muzsikusaiból egy állandó kamarazenekart.

□ *Önökre nagyon sok szolgálatot ró a két dalszínház és a filharmonikusokkal végzett munka. Miért vállalnak ezek mellett még egy zenekart?*

N. B. — Mert megúntuk azt, hogy lent ülünk az árokban. Szerettünk volna mi is pódiumra lépni, és többet akartunk csinálni, mint a megszokott zenekari munka. Más az ötödik pultban tuttistaként ülni, és más fent muzsikálni a reflektorfényben. Nagyon sokan szeretünk szólót játszani, és így végre lehetőségünk van rá. Emellett a kamaramuzsikálás változatosságot, érdekességet jelent az operák és a szimfonikus művek között.

Oberfrank Géza karnagy úr, aki szintén gyakran dolgozik velünk, kijelentette: a nagyzenekari munka előfeltételének tartja a kamarazenélést, hiszen itt sokkal nagyobb precizításra van szükség, és intenzívebb koncentrációt tanulnak a művészek. Természetesen mindkettő hat egymásra, s jobban játszom operát is, ha előtte gyakoroltunk néhány barokk darabot.

Bokor Roland: — Azért választottuk Sergio Failoni nevét, mert az olasz karmester nemcsak kiváló dirigens volt, hanem nagyon sokat tett az Operaházért is. Első, zeneakadémiai koncertünkre meghívtuk a maestro özvegyét, Failoni Nellyt, a remek impresszáriót. Ő a hangverseny után úgy döntött: engedélyezi, hogy férje nevét viselje az együttesünk. Mivel azonban egy zenekar nem köthet szerződéseket, nem jogi személy, így Failoni Donatella zongoraművész, a karmester leánya létrehozta a Failoni Ala-

Huszonnégy lemez és közel ötven koncert világhírű közreműködőkkel — ez az Operaház Failoni Kamarazenekarának öt éves mérlege. Az együttes minden hangversenyén valami különlegesség került színre; koncertjeiken fellépett már Szakcsi Lakatos Béla és Rudolf Nurejev is. Állandó dírigenseik közé tartozik Jurij Szimonov, Kovács János és Oberfrank Géza. A zenekar művészeti vezetője Rico Sacconi, az olasz-amerikai karmester. Az ötvenedik születésnapját ünneplő együttes történetéről és terveiről Bokor Roland menedzser és Nagy Béla koncertmester beszél. (Képünkön a kamarazenekar vezetője, Nagy Béla és szólócellistája, Kiss Domonkos Judit Rudolf Nurejev karmesterrel próbál.)

Fotó: Mezey Béla

pítványt. A zenekar működtetésén kívül céljaink közé tartozik az is, hogy minél több fiatal tehetséget támogassunk, és biztosítsuk számukra a fellépési lehetőségeket.

□ *Évente átlagosan négy-öt lemezfelvételük készül. Hogyan jutott az ismeretlen, újonnan alakult együttes ilyen lehetőséghez?*

B. R. — Jó kapcsolatban álltunk Benedek Tamás hangstúdiójával, amely a Naxos lemeztársaságnak dolgozik. Ők kértek tőlünk néhány felvételt, s ezek olyan jól sikerültek, hogy azóta a stúdiótól egyre több megbízást kapunk. Három operaprodukció: A varázsfuvolának, A sevillai borbélynak és a Bánk bánnak is közreműködői voltunk; a felvételekre kamarazenekarunk ÁHZ-s és Rádiózenekaros kollégákkal egészült ki. A napokban készültünk el legújabb lemezünkkel, amelyen Verdi-vonósnégyes zenekari átíratát és Wolf Szerenádját játszunk. De szerepel a felvételeink között Bach-kantáta, Donizetti-szimfónia és Vivaldi-oboaverseny is.

□ *Nagyon fontos egy együttesnek, hogy minél több lemeze jelenjen meg, de emellett állandó, élő kapcsolatra is szükség van a közönséggel...*

B. R. — Egy komolyzenei koncert mindig veszteséges, és ma egyre nehezebb szponzorokat szerezni. Ennek ellenére mindent elkövetünk azért, hogy gyakran rendezhessünk hangversenyeket, és ezeken valóban a legnagyobb művészek szerepeljenek. Három jelentős produkciót említenék az elmúlt évekből. Bach H-moll mise és János-passió című művét, valamint Händel Messiását Jurij Szimonov vezényletével adtuk elő. A tavalyi évadban tizenhárom nagy koncertünk volt: az Operaház mellett szerepeltünk a Pesti Vigadóban és a Zeneakadémián is.

Egyelőre még kevés külföldi turnénk van, de reméljük, lassan világszerte megismerik a zenekart.

□ **Miért barokk művek alkotják az együttes repertoárjának gerincét?**

N. B. — A zenekar hegedűsökből, csellistákból és brácsásokból alakult, és a vonós irodalom nagy része barokk alkotás. Nem akarunk azonban leragadni ennél a korszaknál, s ma már szinte mindent játszunk.

Szerencsére nem a kamarazenelelésből kell megélnünk, így időnként megvalósíthatatlannak látszó feladatokra is vállalkozhatunk. Most például egy dzsessz-lemezt akarunk készíteni. De ezen a területen sem számítunk újoncoknak, hiszen Joplin-műveket előadtunk már.

□ **Milyen terveik vannak a következő szezonra?**

B. R. — Hat koncertből álló szorozatunk lesz a Zeneakadémián, novemberből májusig. Októberben fellépünk a pesti Vigadóban, a Vakok Szövetségének jótékonyági gáláján; és Pege Aladár estjének is mi leszünk a közreműködői.

Ebben az évadban talán egy régi tervünk is valóra válik. Pergolesi Stabat Mater című művét akarjuk bemutatni, és a koncertnek Marton Éva lenne az egyik szólistája.

⇒ RÉFI ZSUZSANNA

A Zenekar szerkesztősége örömmel ad hírt új lemezek, zenei témájú könyvek, zenei kiadványok megjelenéséről. Várjuk híreiket!

A Magyar Szimfonikus Zenekar nyári-őszi hangversenyeiről

A Magyar Szimfonikus Zenekar nyáron részt vett a margitszigeti Szabadtéri Színpad operaprodukciójában. Az időjárás kegyes volt, mindvégig eső nélkül, kellemes melegben dolgozhattunk. Oberfrank Géza vezényelte a Parasztszünetet és a Bajazzókat, a szereposztás jó volt. A hangerősítés színvonala javult, hála Matz László közreműködésének, de technikailag még mindig nem megoldott. Ideje lenne a produkciók igényességéhez és színvonalához méltó erősítő berendezést szerezni.

A szabadság s a még néhány nyári hangulatú koncert után a zenekar első komolyabb műsora az Egyházzenei Fesztivál zárókoncertje Medveczky Ádám vezényletével.

Ezután elkezdődnek a szokásos bérleti koncertjei. Szeptember 21-én Schubert VII. szimfóniáját játszunk, a második bérleti hangversenyen Szalóki Zoltán, a zenekar kiváló trombitaművésze közreműködésével Hummel Esz-dúr trombitaversenye is elhangzik. Novemberben a zenekar egyik régi kedves vendége, Matthias Husmann vezényel egy hangversenyt. Az évad első felének számunkra talán legérdekesebb és legszebb produkciója Bach H-moll miséje lesz december első felében. Közben a zenekar 32 tagja elkezdte a szokásos nyugat-európai őszi operaturneját. Idén a Toscát játszunk, többek között Bolberitz Tamás vezényletével.

Ezenkívül még számos, igényes műsorú ifjúsági hangversenyt fogunk adni a Nemzeti Filharmónia és saját rendezésünkben.

⇒ Kuszling János koncertmenedzser

A MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET fagottos állásra (I., II., kontrafagott). 1994. szeptember 28. (szerda) 13 órára. A próbajáték helye: a Zenekar próbaterme. Cím: 1088 Budapest, Múzeum u. 11. fszt. 5. Telefon: 138-2664, 138-4085. Jelentkezés: írásban, önéletrajzzal, a zenekari irodában, a fenti címen. A próbajáték anyaga ugyanott átvehető.

Kovács Géza
ügyvezető igazgató

◆ ◆ ◆
A RÁDIÓZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET I. oboa és tutti brácsa állásra. Jelentkezés 1994. október 5-ig a zenekari Irodánál írásban. Telefon: 13-87-254; 13-88-253.

◆ ◆ ◆
A GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR PRÓBAJÁTÉKOT HIRDET kürtös zenekari állásra, 1994. december 7. (szerda) 13 órára. A próbajáték anyaga: Mozart: IV. kürtverseny I. tétel, Beethoven: VI. szimfónia és IX. szimfónia, Bach: H-moll mise, C. Frank: D-moll szimfónia, Ravel: Bolero. Zongorakísérőről igény szerint gondoskodunk. A próbajáték helyszíne a Győri Filharmonikus Zenekar próbaterme. Cím: Győr, Liszt F. u. 13.

Baross Gábor
igazgatóhelyettes

ÖNÁLLÓSÁGRA ÍTÉLVE

HOGYAN LÁTJA
KOVÁCS GÉZA ÉS
GÁL TAMÁS
A MÁV SZIMFONIKUS
ZENEKAR JÖVŐJÉT?

Jubileumi, 50. évadának megkezdése előtt sajtótájékoztatót tartott augusztus 30-án az immár a vasútról levált és alapítványként működő MÁV Szimfonikus Zenekar.

Mint Kovács Gézának, az intézmény igazgatójának bevezetőjéből megtudhattuk, e szervezeti változás érzékenyen érintette az együttest. Huszonnégy zenésztől kényszerültek megválni, ám eme öncsonkítást sikerült a lehető legemberségesebben, úgy megoldani, hogy a távozók közül senki sem került kiszolgáltatottan az utcára, valamilyen ellátásban mindenki részesül: elsősorban, legkézenfekvőbb megoldásként, a nyugdíjazás lehetőségével éltek. Ugyanakkor, ha kevesebben is, de érkeztek új tagok. Összegezve, az igazgató, hivatkozván a szakmai visszajelzésekre, úgy vélte: az önállóvá válás és a fluktuáció dacára emelkedett a zenekar művészi munkájának a színvonala.

Az elkövetkező évet meghatározónak minősítette az együttes életében, mert ezalatt kell kialakítaniuk egy olyan image-t, amely rájuk irányítja a közvélemény figyelmét, és vonzó a potenciális szponzorok szemében. A vasút — noha továbbra is támogatja a zenekart — által adott pénz ugyanis összecszerően meg egyezik a tavalyival. S noha az alapítványnak az előző évben is voltak támogatói, többek között a Fővárosi Önkormányzat Kulturális Bizottsága, az OTP Fáy András Alapítványa és a Nemzeti Kulturális Alap, a nyugodt működéshez többre lenne szükség. Természetesen az alapítás félévszázados jubileumát is szeretnék méltóan megünnepelni és emlékeztetessé tenni.

Gál Tamás karnagy, a zenekar művészeti vezetője, az évad programjáról elmondta: tevékenységük magját idén is a nyolc-nyolc hangversenyből álló bérleti sorozat alkotja a Zeneakadémián és a Pesti Vigadóban. Ezek menüjét úgy állították össze, hogy igazodjon a — tapasztalatok szerint — kissé konzervatív ízlésű törzsközönség igényeihez, de azért helyet kaptak benne, optimális elegyítésben, a zeneirodalom modernebb művei is. A bérleti hangversenyeken kívül olyan koncerteket terveznek, amelyek előreláthatóan nagy érdeklődésre tarthatnak számot. Ilyen például a november 28-án a Zeneakadémián rendezendő, amelyen Kobayashi Ken-ichiro vezényel, s amely szintén jubileum, ugyanis a karmester húsz éve, először Magyarországon, éppen a MÁV Szimfonikusokat dirigálta. Tervezik olyan rentábilis események rendezését, mint a közelmúlt Mátyás-templombeli Mozart-estjei. Kiemelkedik az év rendezvényei közül a május 19-i jubileumi ünnepi hangverseny. Mint elmondta, sokat töprengtek ennek programján, hogy igazodva a zenekar adottságaihoz, olyan darabok szerepeljenek benne, amelyek magas szintű előadást tesznek lehetővé, s ugyanakkor méltóak az alkalomhoz is. Ezért választották Kodály Galántai táncok című darabját, Brahms I. szimfóniáját, amelyet a zenekar megalakulásakor először előadott. Felkérték továbbá Petro-

vics Emilt, aki egyébként a zenekari alapítvány kuratóriumának is tagja, hogy komponáljon erre az alkalomra egy művet.

Vendégművészekről szólva, a karmester elmondta: a külföldiek gázsiját a zenekar nem tudja megfizetni, így inkább olyan hazaiakat hívnak meg, akiket a bérletet vásárló közönségük, tapasztalatuk szerint, szívesen hallgat, többek között Jandó Jenőt és Szecsődi Ferencet. Azért nem maradnak egészen külföldi művészek nélkül a bérleteseik: kapcsolataik segítségével sikerült megszervezniük, hogy fellépjen majd velük Arnan Wiesel és Wolfgang Engels is.

Gál Tamás kiemelte még a zenekar jó kapcsolatát a fiatal művészekkel. Ennek ápolása jegyében szerepeltek tavaly vizsgakoncerteken a Zeneakadémián, s erre példa hangversenyük a Forrás Kamarazenei Műhellyel.

Rendes repertoárján túl még egy rendhagyó hangversenysorozatra is készül az együttes. Az „Unokák és nagyszülők hangversenyei” címen futó koncertekről, amelyeknek a Magyar Honvédség Művelődési Háza ad majd otthont, az ötletgazda, Fenyő Gábor menedzser beszélt. Elmondta: szeretnék oldani a hangversenyek légkörét. A zenekar a kezdés előtt már fél órával elfoglalja a helyét, s ezalatt az idő alatt a közönségnek módja lesz ismerkedni a zenészekkel és a hangszerekkel. Rövid darabokat játszanak, illetve a

több tételes művek jellemző részleteit, s a szünetben megszavaztatják a gyerekeket, melyik tetszett nekik a legjobban, s azt újra eljátszák. Remélik, ezzel sikerül felkelteni a gyerekek érdeklődését a zene iránt, és tartalmas délutáni szórakozást nyújtani nekik.

A sajtótájékoztatót követően az elhangzottak részleteiről kérdeztem Kovács Gézát és Gál Tamást.

— Mi indokolta tulajdonképpen a kiszakadást a vasút kereteiből, s hogyan hat ez a zenekar mindennapos működésére?

— Azt gondolom — mondja az igazgató —, hogy elkerülhetetlen volt a váltás. Hiszen a világon egyedülálló jelenség volt, hogy egy olyan vállalat, mint az Államvasutak, tartson fenn egy nagy létszámú, hivatásos zenekart. A gazdasági nehézségek ismertek, és nem titok a vasút rohamosan romló pénzügyi helyzete sem, amiből logikusan következett a zenekar megszüntetése. Hál' Istennek, ez nem úgy történt, hogy lehúzták a redőnyt, s azt mondták, „ennyi, eddig tartott, nincs tovább”. Megállapodtunk, hogy az elkövetkező három évben a vasút még támogat bennünket évi 64 millió forinttal, s csak azután csökken felére az összeg.

— Három évig ezek szerint biztosítva van a működés...

— Igen, de mivel ez a pénz nem elég, ugyanis az összeg azonos nagyságú, nem nő, miközben minden egyre drágább lesz, nekünk ehhez új forrásokat kell találnunk.

— Nem érzik magukat szélmalomharcosoknak?

— Nem. Úgy gondoljuk, kapunk három évet, ami alatt ki kell alakítanunk a zenekarról egy olyan képet, amely vonzó a tőkeerős intézmények, vállalkozók számára. El kell hitetnünk velük, hogy érdemes bennünket támogatni.

— Jó, ez rendben van, de mi lesz három év múlva, amikor a támogatásuk a felére esik vissza, ami a jelen nézve, valószínűleg még kevesebbet fog érni? Miben reménykednek?

— Legelőször abban, hogy a vasút felülvizsgálja döntését. Persze folyamatosan gondolkodunk más megoldási lehetőségeken is. Iyen lenne például, ha találnánk partnert, hogy a zenekar elmenne Budapestről egy olyan városba, ahol az önkormányzat segítené működését.

— Hogyan hat a jelen helyzet a zenekar művészi munkájára? — kérdeztem Gál Tamást.

— Nem hátráltatja. Nem is hátráltathatja, hiszen minden, a zenekar arculatára vonatkozó tervünknek csak akkor van reális esélye, ha a művészi munka színvonala emelkedik, ha ránk irányul a figyelem, ha bizonyítjuk, hogy helyünk van a magyar zenei életben.

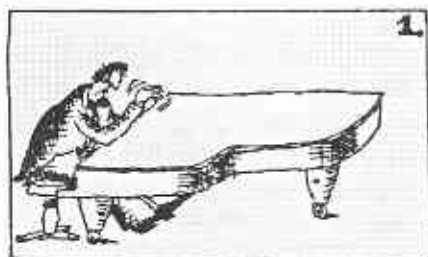
— A tájékoztatón említette a Vár-béli Mozart-esteket, mint rentábilis hangversenyeket. Valóban nyereségesek voltak?

— Jelen helyzetben egy koncert nyereséges akkor, ha nem fizetünk rá. Ennek a követelménynek ezek a koncertek eleget tettek, telt házzal mentek.

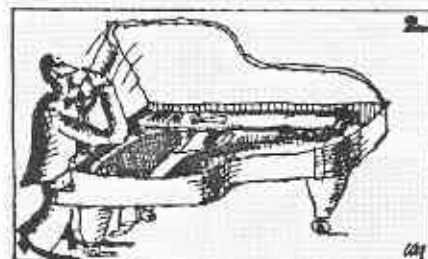
— Végezetül egy kérdés a nagyon jó kezdeményezésnek tűnő, gyerekeknek rendezett sorozatról: ismerve az iskolai zeneoktatás színvonalát, komolyan hiszik, hogy négy koncerttel megszerethető a zene a gyerekekkel?

— Nekünk elsőrangú célunk, hogy élményt nyújtsunk a gyerekeknek. Persze reménykedünk benne, hogy felnőve majd ők lesznek a bérletes hallgatóink. Ami a hangversenyek számát illeti, ez a kezdet. A folytatás a visszajelzésektől függ.

BRÉM-NAGY FERENC

1

2

SZÖVEG NÉLKÜL

A ZONGORISTA

A JÖVŐ BÉRLETESE

Egy zenemű három bemutatója

Ez év július 4-én, a Függetlenség Napján, azaz az Egyesült Államok nemzeti ünnepén amerikai kórossal szövetkezve adták elő a MÁV Szimfonikusok Sir William Walton, jeles brit zeneszerző Belsazar lakomája című oratóriumát. Magyarországi bemutató — jelezte a műsorlap.

Hét-nyolc éve talán — nem jegyeztem fel a pontos dátumot — Joó Árpád a Rádió nagye gyűtteseinek élén szintén magyarországi bemutatóként dirigálta Walton alkotását. Az akkor még egyetlen Rádióújságban nyilatkozott a nálunk méltatlanul mellőzött, kiváló angol komponistáról, kinek egyik főművét végre megismertetheti a magyar közönséggel.

Az oratóriumot valójában Forrai Miklós vezényelte először Magyarországon, 1956. május 5-én; az Állami Hangversenyzenekar és a Budapesti Kórus közreműködésével ugyanezen az estén hangzott el először hazai koncertteremben Kodály Missa brevis-ének zenekaros változata. Magam, ki régóta bogarászom Kodály körül, innen tudom a Walton-opus előadási dátumát, egyebekben még emlékszem is rá — mint naplót nem vezető, hó és

nap nélkül —, mert hallottam ezt a koncertet. Lévén 1931-es keletű, a Belsazar valóságos magyar bemutatója sem volt éppen elhamarkodott, ám az érdem mindenképp Forrai professzort illeti.

Mindezt nem holmi zenetörténészkedő pepecselés szándékával írom. Szeretném felhívni műsorszerkesztők—zenekari titkárok—karmesterek figyelmét arra, hogy a „bemutató” minősítés fölöttébb körültekintő eljárást igényel. Persze, a törzsrepertoárt illetően a tévedés teljességgel kizárt. Épelméjű kolléga bizonyonnyal óvakodnék attól, hogy efféle címkével lássa el az Eroicát, vagy a Befejezetlent. Hanem ritkán játszott, kivált pedig XX. században keletkezett darabok minősítésekor nem árt némi óvatosság. Készséggel elismerem, annak megállapítása, hogy a műsorra tűzött zenei ritkaság elhangzott-e már Magyarországon, nem mindig könnyű. Nincs ugyanis a teljesség igényével készült katalógusa a hazai hangversenytermekben előadott, vagyis egyszer már bemutatott műveknek. A zenekar meg nyilvánvalóan nem tudományos kutatóműhely, a műsor összeállítójának — lett légyen karmester vagy szerkesztő — nyilvánvalóan nincs ideje a közeli vagy távolabbi múlt adatainak kurkászására.

Mindenesetre támpontul szolgálhat a Nemzeti — korábban Országos — Filharmónia 1954—1993 között megjelent Műsorfüzete, amelyhez a Budapesten előadott zeneművek megbízható katasztere tartozik. Számtalan adatot tartalmaznak zenekarainkról írt monográfiák (Gábor István: A BHZ-től az ÁHZ-ig, 1984.; Boros Attila: Muzsika és mikrofon. A Rádiózenekar 40 éve, 1985. — mindkettő Zeneműkiadó). Régebbi időkről szól a Filharmonikusok 90. születésnapjára Csuka Béla szerkesztésében 1943-ben kiadott emlékkönyv. Végül, forrásként használható az idősebbek emlékezete (bár kontrollként ilyenkor tanácsos két személytől informálódni).

Más nevében nem ígérhetek, felajánlom azonban segítségemet bármelyik zenekarunknak, ha nálunk ritkán játszott szerző művéről kell eldöntenie, bemutató-e. Felajánlom, hisz 49 éve kaptam első igazi hangversenybérletemet, a memóriám eléggé megbízhatóan működik, a két világháború közötti negyedszázad zenei életéről meg tömérdek adatot, „cédulát” gyűjtöttem.

♣ BREUER JÁNOS

NAGYDOB

Hallottuk, hogy a Miskolci Szimfonikus Zenekar hangszerparkja új nagydobbal gyarapodott. Erről kérdeztük Kovács László karmestert, az együttes művészeti vezetőjét.

— Nagyon régen szerettem volna a zenekarnak egy igazi, nagyon-nagy nagydobot vásárolni, mert úgy érzem, hogy egy bizonyos méret fölött ezek a hangszerek hihetetlen hangzást produkálnak. Most, hogy májusban megvettük a

SONOR 40" x 25"-ös nagydobját, keresem azokat a műveket, ahol a hangszer jelentős szerepet kap. A nagydob Verdi Requiem-jével mutatkozott be Szimonov vezényletével. Mindenkit meghökkenített a régi és az új nagydob közötti különbség. Talán a legfantasztikusabbak a nagydob piano-i, teljesen betölti a teret és ugyanakkor mindenütt csak alig hallható, a forte-kat pedig nem lehet elmesélni, azt hallani kell.

Szerintem ez a hangszer a nagydobok Rolls Royce-a.

Szabó Judith

Egy induló évad margójára

„Ha péntek és Duna Palota,
akkor szimfonikus hangverseny!”

Reméljük, ez a mottó rövidesen közismert lesz nemcsak a szűk szakma számára, hanem a fővárosi zeneszerető közönség is bátran látogatja a belváros egyik legszebb ékszerdobozát, a Duna Palotát, mely immár négy éve nyitott a nagyközönség számára.

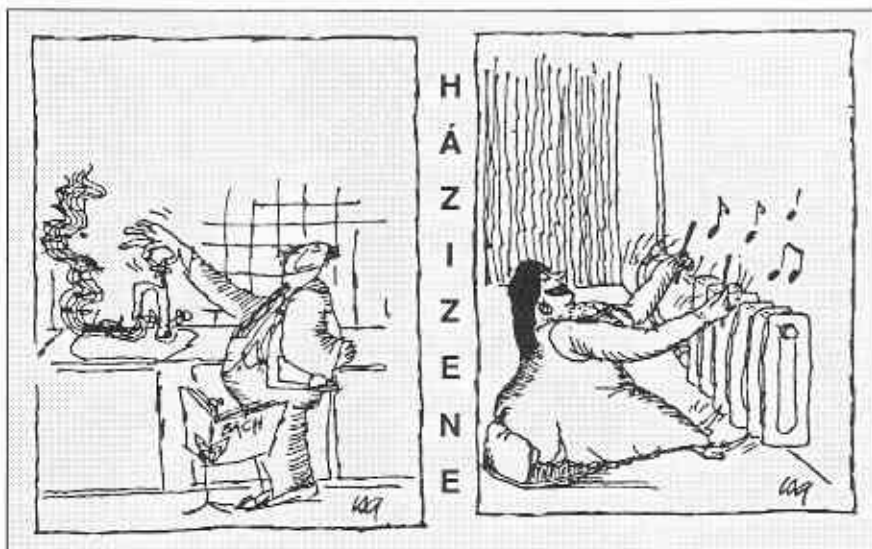
Zenekarunknak és a művelődési ház rendezvényosztályának közös törekvése, hogy a köztudatba minél előbb bekerüljön az a tény, hogy a Duna Palota hangversenytermében péntek esténként zenei program zajlik. Amennyiben az átlag hangversenylátogató a bérleten vagy a belépőjegyén túl még egy vacsorát is megengedhet magának, akkor fog igazán felpeszüdni az élet, hiszen házon belül veheti igénybe az étterem szolgáltatásait. Kultúra és gasztronómia egy helyen — kellemes társítás!

A zenebarátokat igyekszünk „kapaszzkodókkal” segíteni a műsorválasztásban, tematikus esteket állítunk össze, melyek egy-egy kiváló zeneszerzőhöz, vagy egy nemzet muzsikájához kötődnek. Ahol lehet — és ehhez külföldi segítséget kapunk —, ott a „nemzeti esten” az illető ország kortárs zeneművei, kiváló előadóművészei is bemutatkozási lehetőséget kapnak. Bérleti évadunk másik fő mottója lehetne:

„Pódiumot a fiatal tehetségeknek!”

A zeneakadémiával évek óta tartó együttműködésünk során rengeteg diploma-, és nagydíjversenyen közreműködtünk, és sok kitűnő produkciót hallottunk, melyeket vétek lenne nem megismételni. E törekvés jegyében fognak fellépni az Interkoncert művészeti Rt. fiatal szólistái, a Szegedi Régi Zene Együttes Lőrincz László vezetésével, valamint a nemzetközi fuvolaverseny egy díjazottja.

Az évadot gyönyörű programmal kezdjük: Mozart Requiemjét először Svájcban, majd itthon a Mátyás Templomban, és a Duna Palotában adjuk elő svájci kórus és karmester közreműködésével. Svájcban műsoron lesz még az angol kortárs Tippet: A Child of Our Time című, különlegességnek mondható oratórikus műve is.

A művészegyeztetés nem könnyű problémáját megoldva sikerült neves hazai művészeket is megnyerni előadásainkra. Magyar vendégkarmestereink: Jármay Gyula, Kovács János, Maklár László és Medveczky Ádám lesznek. Bérletsozatainkon belül vokális és hangszeres szólisták közül idén Bándi János, Csetényi Gyula, Kálmándi Mihály, Pándi Piroška, Pertis Attila, Onczay Csaba és Sudlik Mária fogadta el felkérésünket. Vendégművészeket várunk még Olaszországból és Írországból. A felkészítő munka jelentős része állandó karmesterünkre, Deák Andrásra hárul.

Műhelymunkánk közé tartozik még az, hogy a felnőtt sorozatokhoz kapcsolódóan vasárnap délelőttönként két korosztálynak tartunk bérletes gyerekelőadást. Minden alkalommal szerepelnek olyan szimfonikus zenekari művek, vagy ezek részletei, melyeket a megelőző felnőtt bérletből veszünk át. A gyerekek így a játékos fejtörőkön, közös énekléseken, kamaraprodukción kívül mindig találkozhatnak a nagyzenekari hangzással is. A műsorokat Zelenka Tamás vezeti.

Az egész évet átölelő bérleti feladatok adják munkánk gerincét, sokkal többre nem is vállalkozhatunk, hiszen nálunk váltásokra nem nagyon nyílik lehetőség, mindenki állandóan jelen van.

Több mint öt éve dolgozunk együtt egy külföldi impresszárióval a téli szezonban. Minden évben nehézséget jelent megteremteni annak feltételeit, hogy a zenekar itthoni feladatait úgy tudjuk csoportosítani, hogy a külföldi munkát is el tudjuk vállalni. A turné hossza kissé túlnötte lehetőségeinket, mégis nagy úrt jelentene a biztos kapcsolat elvesztése.

☛ SZULENÁR FERENC

Évadkezdés az ÁHZ-nál

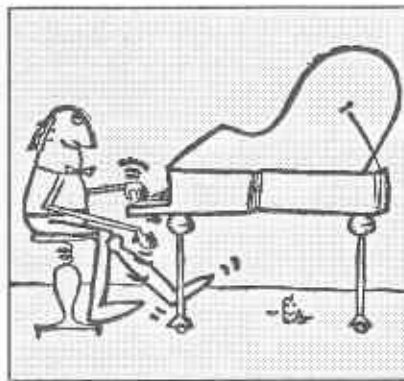
Meglehetősen sűrű, változatos programokban bővelkedő évad elé néz az Állami Hangversenyzenekar. Ennek részleteiről kérdeztem Samu Lászlót, a zenekar Intendánsát.

— Szeptember 25-én kezdjük az évadot a Zeneakadémián. A nyitókoncerten Bartók Tánctiszvitjét, Mihály András Csellóversenyét, valamint Kodály Psalmus Hungaricusának részleteit adja elő a zenekar, Lukács Ervin vezényletével. A hangversenyen közreműködik még Perényi Miklós, Kelen Péter, valamint a Magyar Állami Énekkar.

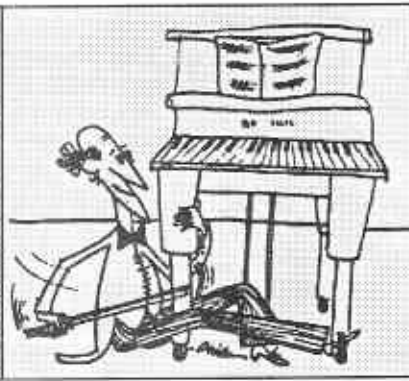
— *Ez lesz a zenekar legközelebbi fellépése?*

— Nem. Még előtte, szeptember 16-án külföldre, a franciaországi Besançonba utazunk. A hangversenyen, melynek programján Mahler V. és Schubert Befejezetlen szimfóniája szerepel, Aldo Ceccato dirigálja az együttest.

*Az ÁHZ koncertjén.
Fotó: Cser István*

VIRTUÓZOK

— *Ha már a turnénál tartunk, mi szerepel még a terveikben? Hova utaznak, hol és mikor lépnek fel?*

— December végéig sehová, legközelebb januárban kelünk útra, igaz, akkor majd' egy hónapig leszünk Németországban Kobayashival. Aztán tavasszal, áprilisban Spanyolországba, utána májusban Olaszországba utazunk, mindkét helyre Fischer Ádám karmesterrel.

— *Ezek a vendégszereplések esetiek vagy rendszeresek a zenekar életében?*

— Rendszeresek, legalábbis a többségük. Ismernek, s ha évente nem is, két évente meghívunk általában bennünket.

— *Térjünk vissza a zenekar idei programjához. Melyek azok az események, amelyek megkülönböztetett figyelmet érdemelnek?*

— Ebben az évadban, véleményem szerint, bővelkedik ilyen rendezvényekben a műsortervünk. Időrendben haladva, legelőször a Durkó-szerzői estét kell megemlítenem, amelyet a Zeneakadémián adunk elő, s amely része a Filharmónia által szervezett Korunk zenéje című sorozatnak. A következő az október 23-i ünnepi protokollkoncertünk az Operaházban. Ezen Beethoven Egmont-nyitánya, Liszt A-dúr zongoraversenye és XIII. zsoltára szerepel Oberfrank Géza vezényletével, Oravec György, Kariga Antal és az Állami Énekkar közreműködésével. Novemberben, Kobayashi magyarországi tartózkodásának idején, az ő vezényletével, ami azt gondolom, mindig nagy esemény, több koncertet ad a zenekar.

Budapesten, a Zeneakadémián kívül fellépünk még Székesfehérvárott, Pécsen és Veszprémben is. Három hangversenyrepertoár lesz. Az első Rimcszkij–Korsakov: Seherezádé és Muszorgszkij–Ravel: Egy kiállítás képei; a másodikon Mahler II. szimfóniája; a harmadikon Weber: Oberon, Saint-Saëns: Csellóverseny és Dvorak: IX. (Új világ) szimfónia szerepel. Természetesen ezeken is lesznek közreműködő művészek, a Mahler-szimfónia előadásában Pászthy Júlia, Ulbrich Andrea, valamint az Állami Énekkar lép fel, a harmadik programú hangversenyeken pedig Onczay Csaba. Érdekességet kínál még, azt hiszem, a december 19-i Zeneakadémián tartandó koncertünk, amelyen Csajkovszkij B-moll zongora-versenye mellett a zenekar előadja Sztravinszkij A család címművét. Nem az idej naptári évnek, de ennek az évadnak a fontos eseménye lesz a Budapesti Tavaszi Fesztivál, amelynek idén Észak zenéje lesz a címe. Ezen fellép a zenekar Kobayashi vezetésével. A másik nagy rendezvény a karmesterverseny, május 18. és 21. között. Itt a döntőn és a gálán mi szerepelünk.

— **Az együtttest, ahogyan ez a nevéből is kiderül, az állam tartja fenn. A jelenlegi szorító intézkedések érintik-e a zenekart?**

— Egyelőre semmit sem lehet biztosan tudni. Mi reméljük, hogy nem történik semmilyen drámai változás, s folytathatjuk tovább a munkánkat, ugyanúgy, mint eddig, nyugodtan.

— **Miután a jelenlegi helyzetben nehéz elképzelni, hogy az állam által nyújtott támogatás jelentékenyen emelkedjen, viszont az összegszerűen azonos — folyamatosan kevesebbet ér, tesznek-e valamit azért, hogy szponzorok felkutatásával forrásokat, újabb forrásokat találjanak a működésükhöz?**

— Természetesen, kénytelenek vagyunk. Nem csak kerestünk, szerencsére találtunk is támogatókat. Segít bennünket a MATÁV Rt., a Mol Rt., az IBM, a Westel 450 és a Közép-Európai Hitel-

bank Rt.. A tőlük kapott pénzből tudjuk fedezni a külföldi szerepléseink utazási költségeit, mert ezt általában a zenekarnak kell állni, és jut belőle hangszervásárlásra is. Cserébe bizonyos koncertjeinket a szponzor neve alatt rendezzük meg. Így volt tavaly és lesz idén is IBM- és Hitelbank-koncertünk.

☞ bnf

SONOR®

Zildjian

HOHNER

SY 1405 öntött réz kisdob 14" x 5"	121.990.- Ft
Fa kisdobok	17.990.- Ft-tól
SY 2822 28" x 22" Symphony függesztett nagydob	221.490.- Ft
SY 4025 40" x 25" Symphony függesztett nagydob	347.690.- Ft
CO3616 36" x 16" Concert függesztett nagydob	137.590.- Ft
KX Concert Xylofon tokban f1-c5	251.290.- Ft
KXR Concert Xylofon tokban f1-c5 (állítható magasság)	503.490.- Ft
KGL 100 Harangjáték tokban g2-c5	187.890.- Ft
MRB 1000 Marimba a-c4, honduras-i rózsafa, könnyen szállítható	820.590.- Ft
MRB 2000 Marimba	1.045.690.- Ft
VB 500 Vibrafon 3 1/2 oktáv, e-g3, fokozatmentesen állítható 30-120 ford/perc	799.990.- Ft
P 623, P 626, P 629, P 632 pedálos timpanik	249.290.- Ft-tól
P 200, P 230, P 260, P 290 üvegszálas timpanik	125.090.- Ft-tól
Tom tom sorok 8" —18"-lg	14.990.- Ft-tól
TBL 5 részes békasor állvánnyal, verővel	61.390.- Ft

Gongok:
(Gamelan, China, Taiwan, Turkish) 24.990.- Ft-tól
Crotales sor, sínnel 110.990.- Ft
Zildjian zenekari tányérok (pár) 21.990.- Ft-tól

Kizárólagos magyarországi forgalmazó:

HOHNER MUSIC
Magyarország

1144 Budapest,
Kerepesi út 140.
Tel. & fax: 222-9203

Érdeklődjön telefonon!

MÉRLEG FÉLIDŐBEN

A Pécsi Szimfonikusok nyári fesztiváljáról

A pécsi zenebarátok nagy része talán természetesen tartja, hogy a város zenei életének abszolút főszereplője a Pécsi Szimfonikus Zenekar, amely már jóval a Filharmónia állítólagos monopol-helyzetének megszűnte előtt cselekvő részese volt a koncertprogram előkészítésének. Az ország más vidékein működő zenekari zenészek ma is sóvárogva emlegetik olykor a karmesterváltás pécsi példáit, és sorolhatnánk tovább a tettekre készség, a gyors helyzetfelismerés eredményeit. Ezek ismeretében nem meglepő, hogy amit országszerte a hagyományos koncertélet összeomlásaként szokás emlegetni a lezajlott rendszerváltás hozadékaként, abból Pécsen szinte semmit nem érezhettek a zenekedvelő polgárok.

A szóban forgó zenekar aktivitásának egyik látványos eredménye a nyári Nemzetközi Zenei Fesztivál ötlete és megvalósítása volt 1991-ben, majd azóta minden évben, idén tehát már negyedszer. A fesztivál valójában még nem zárult le: a „Fesztivál Extra” taldalékprogramja július 19. és 28. között még további négy koncertet kínál, de a mostani pauza, a fesztivál törzsét képező hangverseny-dömping múlt hétfői lezárulása mégis jó alkalom a visszatekintésre — aminél többről az adott keretek közt úgysem lehet szó.

Az a legfelületesebb statisztikából is kiderül, hogy Szkladányi Péter zenekarigazgató és stábjja, nemkülönben maguk a zenekari muzsikuskok, komoly erőpróba vállalkoztak az idej rendezvények kapcsán is. A tíz alkalomból összesen csak három akadt, amely nem a zenekari művészek munkájára alapult. *Eva Kiss* ária- és dalestje férjével, *Georges Kiss* cseballistával sokkal inkább érdekes, tanulságos programja, kulturált megformálása révén, semmint szuggesztivitásával, drámai erejével hatott a maroknyi hallgatóságra a Művészetek Házában, a kamaraestek tradicionális helyszínén. A zágrábi Horvát Zenei Intézet Zenekara Igor Gjadrov vezényletével, kiváló énekesekkel, jó fúvósokkal, de a professzionizmus ismerveit csak itt-ott felmutatni képes vonósokkal igyekezett képet adni a horvát zeneszerzés korabarokktól későromantikáig húzódó vonulatáról az Ágoston téri templomban, a közönség nagyobbik felét kitevő hívek számos — a szerzők által eredetileg nem erre szánt — szünetet is tapssal megtörő lelkesedése közepette. *Király Csaba* Bazilika-beli orgonajátéka viszont a legszigorúbban vett zenei szempontok szerint is nagy esemény volt, az igényesség és konstruktivitás diadala a hangszer-szabta korlátok fellett.

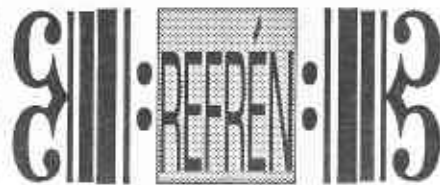
Minden egyéb esemény így vagy úgy a fesztiválgazda zenekar belső ügye, saját produkciója volt. És ezzel a bevezetesként leírtakra utalok: nagyszerű az a szinte folyamatos fejlődés, az aktivitás és a rengeteg eredmény, melyet e zenekar az utóbbi években mutat, csak-hogy ennek az éremnek is két oldala van. Mert amíg más magyar nagyvárosokban — például Miskolcon, Szegeden vagy Szombathelyen — minimálisan is két pólusú a koncertélet, azaz párhuzamosan működő, játéktípusukban, felfogásukban különböző zenekarok, független szólisták, kamarazenekari műhelyek követelnek helyet maguknak, addig a Pécsre tévedt idegen a város kulturális arculatát tanulmányozva arra a nem teljesen alaptalan következtetésre juthat, mintha itt minden zenei megnyilvánulás a Szimfonikus Zenekarból származna. Félreértés ne essék: meggyőződésem, hogy Szkladányiék tárt karokkal és megkönnyebbülve fogadnák mindazon ellensúlyt jelentő zenei műhelyeknek a képviselőit, amelyek a következő fesztiválokra egy-egy koncert kitöltését magukra vállalnák — csak hallatnák a hangjukat! Addig is köszönet illeti mindazon muzsikuskokat, akik a fesztivál néhány napja alatt a legkülönbözőbb jellegű, külön felkészülést igénylő produkciók sorának voltak részesei, bizonyára fokozódó fáradtsággal, de nem csökkenő intenzitással, a feladatok komolyan vételével.

Hogy ez olykor milyen mérvű alkalmazkodási-átlényegülési kívánalmakkal jár, arra szinte sokkoló példát szolgáltatott a zenekar két Händel-interpretációja. Az egyik a barokk kottaolvasás-ritmizálás-artikuláció és hangzás dolgában a harmincas-ötvenes évek „paradicsomi tudatlanságának” jegyeit hordozta, a másik, a Solomon oratórium *Howard Williams* vezényletével — ugyanezzel a zenekarral! — felvilágosultságában, karaktergazdagságában, elevenségében, ritmusvilágában fényévnnyire rugaszkodott az előbbitől. Hasonlóan kiemelkedő élményt adott *Nicolas Pasquet* Vaughan-Williams- és Berlioz-dirigálása, amely a Bazilika adottságait mindenben a zene javára fordította, de talán mindenkifelett Mahler III. szimfóniájának megszólaltatása, amely — töretlen koncentráltóságával, drámaiságával, csodálatos aurájával — érzésem szerint nemcsak a zenekar történetének, hanem Williams karmesteri pályájának is legnagyobb pillanatai közé tartozik. Ezt az estet még az önkormányzat „búcsúajándéka” sem ronthatta el: az elcsúfított Dóm tér kikapcsolt közvilágítása folytán ama visszataszító tákolmány deszkái közt koromsötétben botorkálók remélhetőleg az elszenvedett kisebb sérülések ellenére sem bánták meg, hogy elmentek a hangversenyre.

✂ Gönczy László
Új Dunántúli Napló;
1994. július 9.

„Remek művészek dolgoztak itt”

Beszélgetés Baross Gáborral,
a győri filharmonikusok igazgatóhelyettesével

☞ *Hogy van?*

Voltam már jobban is, mert most rengeteg dolgom van a 100 éves jubileummal. A praxisomban még ilyen nem volt, úgyhogy várom a hétvégét, amikor mehetek a hétvégi házunkba.

☞ *Gondolhatnám, hogy nincs könnyű helyzetben Baross Gábor, hiszen 13 esztendeje igazgatóhelyettese, 30 éve tagja a Győri Filharmonikus Zenekarnak. Ezenkívül nemcsak muzsikusnak, hanem menedzsernek, üzletembernek is lennie kell. Így meglehetősen tág pólusok között kell lavíroznia.*

Ez egyszer, mert diákkoromtól az volt a vágyam, hogy ebbe a zenekarba kerüljek. Régi a történet, de most ide való. Volt ennek a zenekarnak egy nagyon jó karmestere, Kertész Istvánnak hívták, és abban a házban lakott (albérletben), ahol mi. A karmester számomra gyerekkoromban olyan misztikus volt. Akkor zongorázni tanultam. És eljutottam egy filharmóniai koncertre Kertész István által. Nagyon, nagyon megtetszett, de legfőképpen a trombita... Elhatároztam, ez lesz a hangszerem. Hát ez van...

☞ *Mondja, akkor, Kertész István idejében, a háború után milyen volt a zenekar? Egyáltalán, mikor volt a fénykora?*

Azt hiszem, most! Most van a fénykora, de ebben a 100 évben sok minden történt, háborúk, forradalom, minden. De maradjunk Kertész Istvánnál. Világhírű karmester lett. Operadirigens a Covent Gardenben és a világ szinte valamennyi számottevő zenekarát vezényelte. De voltak mások is, kitűnő muzsikuskok, és úgy érzem, sikerült átvenni a stafétabotot... Igaz, vannak problémák, amelyek visszaköszönnek, ilyenek az anyagiak, amelyek korábban is megvoltak, az emberi, személyi ügyek, hiszen a muzsikuskok érzékeny emberek. Akkor, amikor a színpadon ül a zenekar, muzsikálunk, akkor közös a nevező. Aztán persze vannak viták. De elsimulnak, és ez így is volt mindig, ahogy tudom és a feljegyzéseket nézem. Nagyon nagy művészek dolgoztak itt...

☞ *És most?*

Összehasonlítva az ország többi, hasonló zenekarával, álljuk a sarat! Maximálisan. Ismert szaktekintélyek, zenei rendezők, például Matz László, akivel egyik CD-lemezünket csináltuk (előttünk a Rádiózenekarral dolgozott), azt mondta, fantasztikus ez a zenekar! A fúvósok, a vonósok..., szóval kitűnőnek ítélte, de a kritikák is. Van dolgunk elég, ha egy civil belenézne a naptárunkba, égne állna a haja, hogy lehet ezt csinálni, a koncertek, az utazások...

☞ *Apropó utazások, ha külföldre mennek, jól keresnek?*

Mi nem fellepti díjat, hanem napidíjat kapunk. Ithon a havi fizetés, ehhez jól jön a kiegészítés. De feszített a tempó, évente 100–120 koncert, miegymás.

☞ *Igazán nem akarom provokálni, pont ezen a jeles ünnepen. Elégedett ember?*

Én? Nagyon. Nagyon elégedett ember vagyok. Szakmailag is és a privát életben is. És az egyik pontja, hogy elértem, amit akartam, valóra vált, hogy a Győri Filharmonikus Zenekarban dolgozzak. Győri vagyok, tősgyökeres győri. Nem is akarok innen elmenni. De hogy utazzunk, az fontos, Bécsbe rendszeresen járunk, rövidesen Benjamin Britten: Halál Velencében című operáját adjuk elő, de az impresszárióval már érintettük a jövő évet is, akkor egy Pendereczky-operát játszunk. Ami a zenekar utánpótlását illeti, megoldjuk helyben az itt tanuló és végző fiatalokból, belterjesen, a szó jó értelmében.

☞ *Újakat, frisset, mondjuk budapesti művésztanárokat nem hívnak?*

Nemigen jönnek. Fárasztó az utazás, lakást nem tudunk adni. Vannak itt helyben is kitűnő muzsikuskok.

☞ *Hát igen, velük, akik mondjuk nem zenekari tagok, milyen a kapcsolat?*

Mi törekszünk arra, hogy a lehető legjobb összhangban, harmóniában tudjunk dolgozni. A városban él Reményi Attila Erkel-díjas zeneszerző. Két darabját is bemutattuk már, Halmos Lászlónak több szerzői estet tartottunk. Van a zeneművészeti főiskolának, a konzervatóriumnak zenekara, van a Győri Zenei Műhely, a Győri Űtőegyüttes — szóval mi törekszünk arra, hogy együtt dolgozzunk.

☞ *És ez sikerül is? Mivelhogy a muzsikuskok olyan érzékeny emberek...*

Talán, de nem mindig. És ez nem rajtunk múlik. Szögezzük le, ez egy nagy, 82 tagú együttes és amit ez tud produkálni, más, mint a kis és más műfajú együttes, de rájuk is szükség van. Az is igaz, hogy nekünk jó előre leköötött programjaink vannak, előadókkal, tehát ehhez alkalmazkodni kell. Nekünk kialakult egy nagyon szakértő közönségünk, amely kritikus füllel hallgat, de elmondhatom, hogy elégedettek a zenekar munkájával.

☞ *Motoszkál bennem a kisördög. Minden szép, minden jó, mindenki mindenkit szeret. Idilli ez a kép...*

Hogy már gyanús is — mondja Baross Gábor, a 100 éves Győri Filharmonikus Zenekar igazgatóhelyettese. Beszélgetésünket, amelybe közben bekapcsolódott Konecz Tamás igazgató-karmester is, folytatjuk. A téma a Győri Zenei Nyár, a Zenei Tanács, egy szükséges hangversenyszervező iroda, a közönség és a muzsikuskok, valamint a szakmabeliek egymáshoz való viszonya, kapcsolata lesz. De kulisszatitkok is terítékre kerülnek.

Csak még annyit — mondja Baross Gábor —, hogy nagy szükségünk van arra, hogy a mindenkori önkormányzat, a képviselők és a mindenkori polgármester, mint a mostani, szeresse ezt a zenekart. (Én ezt csak azzal egészítem ki, hogy a jó zenét szeresse.)

✂ Szántó Zsóka
Kisalföld, 1994. június 18.

REFRÉN

Frakk helyett színes mellény a zenészeken

A régi közönség megtartása és új közönség meghódítása végett két londoni zenekar arra gondol, hogy a zenészek a merev frakkot más öltözékekkel cserélik fel. A két leghíresebb angol zenekarról, a Londoni Filharmonikusokról és a Királyi Filharmonikusokról van szó.

A koncertlátogatók száma állandóan csökken, meg kell találnunk a módját, hogy új publikumot hódítsunk meg — mondta Margaret Skeet, a Londoni Filharmonikusok szóvivője. Sarah Biggs, a Királyi Filharmonikusok részéről pedig kijelentette: „Sok zenehallgató számára nem nagyon vonzó, hogy mindig fekete-fehérbe öltözött zenészekre bámuljon.”

Mindkét zenekar keresi az új megoldásokat. Az a javaslat, hogy a zenészek öltözékén változtassanak, egymástól függetlenül született meg a két zenekar vezetőiben. A Londoni Filharmonikusok már a következő idényben meg akarják változtatni a zenészek öltözékét. Még nem tudjuk, milyen ruhákat viseljenek a zenekar tagjai — mondta Margaret Skeet.

A Királyi Filharmonikusok már kapcsolatba léptek Austin Reed ruhatervezővel.

Még semmit sem határoztunk el véglegesen, csupán gondolkodunk különféle változatokról. A javaslatok között olyasmi szerepel, hogy például Gershwin Kék rapszódia című művét kék ingben, vagy Vivaldi „Négy évszak” című alkotását tavaszi zöldtől őszi barnáig terjedő színű öltözékben adják elő. Az újítás gondolata azonban még titok.

Maguk a zenészek lelkesednek az új ruházatért. Ők is szeretnék új közönséget meghódítani a klasszikus művek számára. Ezenkívül a zenészeknél kényelmi szempontok is szerepet játszanak.

A kellemes öltözék sokat jelent a muzsikusk számára. A frakk rendkívül kényelmetlen és meleg — véli Bob Truman, a Londoni Filharmonikusok csellistája.

✂ *Jászkun Krónika;*
1994. július 13.

A középkori kézirat tanúsága szerint már akkor is tudták, hogy a három hangszernek családja rokonágban áll a vadászjával.

IRODALOM

Bordás Tibor: Adatok a NAGYBŐGŐ történetéhez

Bordás Tibor a Debreceni Máv Szimfonikus Zenekar nagybőgőse és az ottani Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakközépiskola tanára volt 1985-ben bekövetkező haláláig.

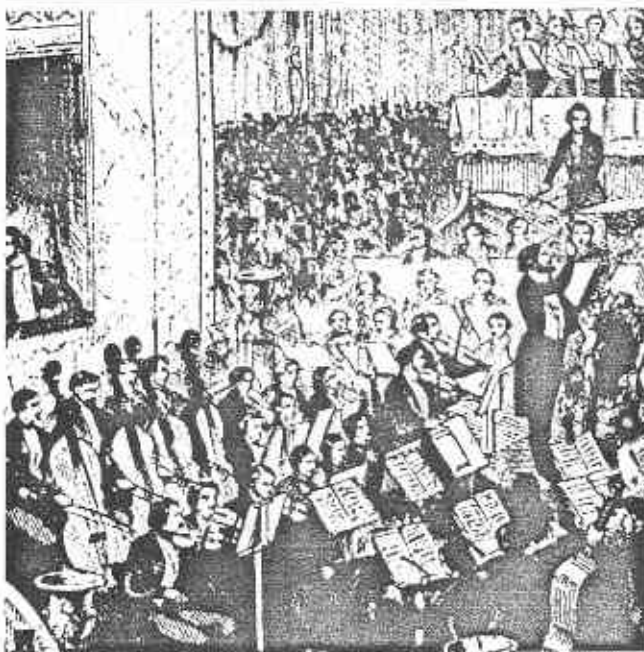
Adatok a Nagybőgő történetéhez című munkája a hangszerrel kapcsolatos összes kérdéskörrel foglalkozik, belehelyezve az európai zene történetébe. Hangszerépitési és fejlődési áttekintést is ad. Bemutatja a nagy nemzeti iskolák kialakulását, tanárokat, szólistákat, valamint a hozzáférhető nagybőgő-irodalomról közöl ismertetőt.

A zenei szakirodalomban ez a kiadvány hiányt pótol, mert az első magyar nyelvű, tudományos igényű kézikönyv e témában. A gyakorlati zenész szemszögéből láttatja a nagybőgőt. 1985 utáni, magyar vonatkozású adatokkal kiegészítette Enreiter István. A kiegészített anyag szerkesztői munkálatait Kaisinger Rita végezte, lektorálta Fontanáné Gát Eszter. A szerkesztői munkában szaktanácsadóként részt vett Alfred Planiavsky.

A kiadvány megrendelhető a következő címen:

**Enreiter István 1052 Budapest,
Apáczai Csere János u. 5. II. em. 7/a.**

Louis Antoine Jullien (1812–1860) az egyik első karmester-sztár. Covent Garden-beli koncertjét 1846-ban örökölte meg az Illustrated London News. (Alább az egykori rajz részletét közöljük).

Elit zenekar — kultusz vagy kultúra? Ez volt annak a nyílt vitának a témája, melyet 1994. március 15-én Gastelg Münchenben tartottak, a közönség jelenlétében. A rendezvényt a Bajor Rádió — saját szerkesztésében — egyenesben közvetítette.

A beszélgetésen részt vett Peter Girth (a Darmstadt Városi Színház intendánsa) vitavezetőként, Jörg Eggebrecht (a Münchener Filharmonikusok vezető tagja), Beate Kayser (a f2 tárcavezetője, München), Kurt Meister (a Bajor Rádió HA adójának vezetője), Karl Anton Rikkenbacher (karmester) és Ulrich Schreiber (kultúrával foglalkozó újságíró, valamint színház- és zenekritikus Düsseldorfból). A — már önmagában is érdekes — téma kérdéskénti felvetésével is provokál: vajon az ún. elit zenekarok egy különös kultusz művelői-e, vagy inkább magasszintű kultúrintézményként kell meghatározni őket? E témához még hozzá lehetne fűzni egyet s mászt. Lényegbe vágó megjegyzéseket leginkább a kultúra újságírójától, Ulrich Schreiberrel várhattunk el, pont ő maradt azonban adós megalapozott javaslatokkal, gondolatokkal. Ehelyett, hogy Herbert Wehners annak idején a Bundestagban (német képviselőházban) elhangzott mondasával metaforikusan körülírjuk, a beszélgetés az egy „nyúggel teli bőrönd” agresszív mondanivalóját előadja, mely e helyen nem volt éppen szerencsés, mivel teljesen a téma mellé nyúlt. Ez már az etimológiába történő kirándulásával elkezdődött. Az „ELIT” szó állítólag önmagában igen ragyogó, de ugyanakkor kétértelmű fogalom. Ragyogását gyorsan elvesztheti, ha egy bizonyos német elitalkukat bevetésére gondol Mogadischuban, s annak sikertelen szereplésére. Hogy az elit fogalma, mint ahogy az avantgardé egyáltalán a „katonai területről” származna? Az etimológiai szótárban mindenestre más olvasható; az elit szót ott a latin eligere = kiválasztani szóból vezetik le. Katonai vonatkozást nem találni benne.

Ezek után kijelentette, hogy az elit és kultúrzenekar között van különbség, miközben az utóbb említett jelölés neki az ellentétét is sugallja, miszerint akkor van „kulturátlan” zenekar, illetve „kulturzenekarnak nem nevezhető csoportosulás” is. Valóban egy finoman fogalmazott, de kimondottan mindenre kínálkozó szójáték ez. Ezek szerint minden további nélkül variálható a kultúrújságíró, a kulturát képviselni nem tudó újságíró és a kulturátlanságot megjelenítő újságíró kifejezéseinek segítségével. Ezután azonban hozzászólásában átváltott a konkrétumokra. Schreiber a takarékosági intézkedések kipróbált eszközeként az „önrendelkezés” eltörlését dicsőítette a zenekarok körében, melyhez nyomban magyarázatot is fűzött: mi az amit ez alatt kell érteni. Ugyanis „egy zenekarban játszó zenész elmesélte neki, hogyan is funkcionál ez a zenekarban, egy úgynevezett elit zenekarban (...). A zenészek nemcsak a próbák zenei tudnivalóival foglalkoznak, vagyis hogy kinek mikor mi a fennivalója a zenekarban, hanem egy konkrét esetben például két tagot fel is mentettek a próbák alól, mert inkább mellékfoglalkozásuk szervezésével bízták meg őket.”

Günther Engelmann
**ELIT ZENEKAR —
 KULTUSZ vagy KULTÚRA?**
 Egy kisiklott beszélgetés

Mindez odáig fajult, „hogy taxival mentek valamelyik hegyvidéki településre, ahol aztán tevékenységük során mellékes keresethez jutottak, ahelyett, hogy megjelentek volna szolgálati helyükön”. Nos a figyelmes hallgató eltöpreng: „A zenészek döntenek arról, — így tájékoztat bennünket a kultúra újságírója, Schreiber, ő pedig járatos ebben — vajon próbára mennek, vagy inkább lógnak és elutaznak valahová, ahol mellékkeresethez jutnak.” Pedig egy zenekritikusnak épp a praxisból kellene ismerni a zenekar belső életét, s tisztában lenni azzal, hogy a „próbákról hiányzó zenészek” a játékképesség egész összhangját veszélyeztetik, s így azonnali elbocsátást kockáztatnak. Ezzel kapcsolatban egy szóval sem említi meg Schreiber, hogy a mellékfoglalkozású tevékenység — még a zenekarok körében is — csak szolgálati időn kívül üzhető, és hogy ezeknek a munkaidőn kívüli elfoglaltságoknak társadalmi, valamint kulturális funkcióik vannak. Nélkülük a kamarazene ápolását, a hangszerstanítás jelentős részét — különösen a zenekarok domináns hangszerének vonatkozásában —, továbbá a laikus zenészeket igen komoly veszteség érné Németországban.

Ez a tevékenység — amit minden szakmai írányítás elismer — hozzátartozik a zenekarban játszó zenészek szakmájához. Ez nem kizárólag más zenekarok megszokott kisegítését jelenti (beugrás betegség esetén, megerősítés: 20,24 %), hanem elsősorban — méghozzá 56,61 %-ban — a túlnyomórészt alulfizetett tanítási tevékenységet is a hivatásos képzés szférájában, amelyben együtt van a felnőtt képzés és a fiatalok nevelése (főiskolák, konzervatóriumok, nyitott iskolák, zeneiskolák és privát), valamint az ismert mértékben, igen szerényen támogatott kamarazene ápolását (19,00 %) és a laikusokkal történő zenélést is, többnyire a semmiért (4,13 %). /Lásd Hugo Schmale és Heinz Schnitke: A zenekar muzsika és terhe. Mainz, 1985./ Sajnos, meg kell állapítani, hogy Ulrich Schreiber ezeket a tényeket és összefüggéseket nemcsak hogy elhallgatta a hallgatóság előtt, hanem elhitette, sőt tudatosan (szándékosan) azt akarta elérni, hogy a zenekari muzsikusok tevékenységéről torz képet nyerjen a közönség. Hogy mindez az újságíró szakmai és becsületbeli elkötelezettségével hogyan egyeztethető össze, nem kell most részletezni. Mindenestre az ember felteszi magának a kérdést, hogy a groteszkbe csapó, kiszínezett tudósításával a „mellékes szeszélyekről” és a feltehetőleg ezzel összefüggő hivatali hanyagsággal — éppen ennek a kulturális vitának a keretében — mit akart elérni? A válasz egészen egyszerű — egy kauzális lánc épp úgy merész, mint hihetetlenül méltóságos tagjaként használta mindezt —, amely azt jelenti: az önrendelkezés a mellékes elfoglaltságokhoz és a hivatás gyengüléséhez vezet; ez a zenekar menedzserének túl drága, nem finanszírozható, a német zenekarok egzisztenciáját veszélyezteti. Ennek megfelelően Schreiber aggódva úgy érvelt: „Ha a zenekarok autonómiáját nem szüntetjük meg, akkor nagy a való-

színüségé annak, hogy ez a szisztéma (itt minden zenekari terület értendő), a csekély pénzügyi támogatás és a hatékonyság hiánya miatt „elúszik”.

A vita vezetője, Girth a borús próféta Jövendőlések ellenére, a témában amellelt szállt síkra, hogy a zenekar vezetése a szolgálat beosztását továbbra is a zenészekre bízta, de nem a demokrácia jegyében, hanem mert a zenészek maguk is kinos pontossággal ügyelnek arra, hogy senki ne vállaljon több vagy kevesebb szolgálatot, mint a másik. A próbák számát viszont minden további nélkül a munkaadó határozza meg. Minden esetben vezetni kell ezt, amint az egyes tagokra felosztották a zenekart. Semmi esetre sem lehet azonban a próbák fokmérője — a zenekar efficienciáját illetően — azoknak száma. Itt főként a művész teljesítmény a meghatározó. Meglepőnek tűnik, hogy éppen egy zenekritikus szab itt meg mennyiségi és nem minőségi mértéket.

Mi inkább megkérdezzük Schreiber úr elképzeléseit az úgynevezett „mellékes szeszélyek”ről. Ez ugyanis nem látszik biztatónak: mert, ha ő — mint ahogy hallottuk tőle — információi során egyetlen, vagy azután a későbbi kódos célzások mámoros beszélgetéseire, melyek több zenészt is érintenek, hivatkozik (hogy valóságban hány zenész volt: 3, 5, 10, 20 vagy 100?) és a véleményeiket láttatlanul elvállalja, hogy aztán 11500 akfvi zenekari zenészre nyíltan átruházza, mindez ezek után igen aggasztó eljárás. Ugyanez vonatkozik arra a próbára is, — második bizonyítékként —, melyet Christoph von Dohnányi korábbi zenekaráról, egy Schreiber által igen tremolózó hanggal előadott hajdani vélemény minősít. Ez mindenestre, — amennyiben tényleg így hangzott, ahogy Schreiber idézi — ellenőrizhetetlen dikciójában és mértéktelen túlzásaiban — ezt sajnos meg kell mondani — igen kedvezőtlen fényt vetne a karmester személyéről alkotott képre. Időközben Ulrich Schreiber belemelegedett, nem lehetett lefékezni, csak most váltott igazán hangnemet. A vádaskodásig süllyedt, melyek hallatán az ember kétségbe vonja, hogy egyáltalán komolyan gondolta-e.

A mellékes kereseteket feltáró történetei során a zenekart ugyanis nemcsak a titkosszolgálat egy fajtájának minősítette, hanem ráadásul megdöbbenve a maffiához hasonlította: „Alig van a társadalmunkban egy szektor, amelyik kifelé úgy hasonlítana a maffia szerkezetéhez, mint a zenekari közeg.” Hogy mennyire veszélyes ez a „maffias társaság” (állítólag Schreiber beszélt olyan zenészekkel, akik félték ezt kimondani), azt a saját bőrén tapasztalta. Így veti bele magát patetikusan az üldözött vértanú heroikus helyzetébe és az áhítatos közönségnek meg büszkén elújságolja, hogy: „tiszteltem övezett, még ha gyakran fenyegettettem is a zenekari szakszervezetet átalakításának óhajával és perlekedéssel (...) Gyorsan elébe mennek minden egyes embernek, aki valahol megpróbál ebbe a sajtós maffia-világba bekerülni.”

Már csak azt mondhatja az ember: respekt! Mert itt a kultúrújságíró, Ulrich Schreiber, férfiakhoz méltó bátorságot tanúsított a sötét hatalmakkal szemben! A német zenekarok egyesületének jogászai körében Ulrich Schreiber neve, — legalábbis a „vizontalakítás vágyával” és a „perlekedési fenyegetésekkel” — egyáltalán nem ismert.

Eközben természetesen az ilyen koholmányoktól emegdőbent hallgató felteszi a kérdést, hogy nem lett volna jobb ezt az esetet Eduard Zimmermann XY Iratfelzéseivel ellátni és megoldatlanul közzélni a ZDF-ben, vagy még jobb egyből a titkos szolgálatnak átadni. Bizonyára az sikerült volna neki a legkönnyebben, ha az iskolázott férfiakkal (mindenesetre álcázásként előtte hangszeren kellene tanulniuk és zenekari próbákra kellene résztvenniük) sikeresebb egy kriminális módszerekben és zeneagyakorlásban tapasztalatlan újságíróként a zenekarok „alvilági” szervezetébe betörni és ennek egész veszélyeztetettségét feltárni. Tényleg egy hátborzongató történet lenne ez, ha nem hatna olyan nevetéségesen. De végül itt különben is egy kevésbé rémisztő, inkább egy szomorú történettel van dolgunk, mégpedig egy olyan újságíróval, aki komolyságát maga vetkőzte le a nyilvánosság előtt.

A léggör különben a legtöbb résztvevő számára akellemetlenségekkel tüzdelte egyoldalú zenekaró-csárlásnak tűnt, így elkezdtek állást foglalni mindez ellen. Így Karl Anton Rickenbacher még egyszer nyomatékosan felhívta a figyelmet, hogy tisztázzák végül az „elit zenekar” fogalmát. Még világosabb lett számunkra, amikor hozzáfűzte: „Szívesen elmondanám Schreiber úr véleményével szemben, hogy a nyugati kultúra legnagyobbja találmánya a zenekari muzsika (...) Ezek a zenészek összejönnek, és a zene élménye közben rendbe jönnek: vegyünk például egy Bruckner-szimfóniát, a legbonyolultabbak közül valami, amit a technika útján nem produkálhatunk.” És a vége felé Beate Kayser tette fel a kérdést: „Mit várunk egy zenekartól? Ezt még ki sem mondtuk, csak azt, hogy ezek nem csinálják ezt, vagy azt rosszul csinálják és ott hibát követnek el.” Feltétlenül sürgetőnek találja, hogy a zenekarok „mindamellelt a pénz mellett, amibe kerülnek” kapjanak és legyenek megfizetve, „mert a zenét mindig újra kell játszani (...) és magától értetődik, hogy Beethoven IV. szimfóniáját meg akarom hallgatni. És mindig felnő egy új nemzedék, akik éppúgy meg akarják hallgatni.”

Jó, végül is aztán Jörg Eggebrecht zenekari muzsikusra arra az álláspontra jutott: „A kultúra számára irányuló mindennemű kiadás — ehhez tartozunk mi is — investáló és nem fogyasztó természetű. A muzsika, a nagy európai művészet, a valóság „megnyílása” a hangzásban. És nekünk, zenészeknek az a kötelességünk, hogy ezt előadjuk. A társadalmat továbbá fel kell szólítanunk és el kell mondanunk: ha mindez nem lenne többé hallható, akkor mi is valahol a végét járnánk.”

A Das Orchester magazin cikkét németből fordította: Kérész Éva

A KÖVETKEZŐ OLDALAKON IDŐRENDI SORREND-BEN KÖZÖLJÜK AZ EGYES ZENEAKAROK PROGRAMJÁT AZ IDEI ÉV VÉGÉIG. AZ ESETLEGES MŰSORVÁLTOZÁSOKRÓL A ZENEAKAROK TELEFONSZÁMAIN ÉRDEKLŐDhetnek, melyeket a lapunk harmadik oldalán lévő címjegyzékben találunk meg. Az évad hátralévő előadásairól folyamatosan tájékoztatjuk a zeneakar olvasóit.

Magyar Állami Hangversenyzenekar

október 5.

Zeneakadémia: Korunk zenéje; Durkó szerzői est: Magyar rapszódia, zongoraverseny, Halotti beszéd — Körmendi Klára, Horváth László, Mukk József, Tóth János, Farkas Rózsa, Magyar Állami Énekkar, karig.: Antal Mátyás, vez.: Lionel Friend.

október 16. 11.00.

Schubert: 3. szimfónia, Brahms: 4. szimfónia — vez.: Lukács Ervin.

október 16.

Zeneakadémia. Rossini: Semiramis — nyitány, Schubert: 3. szimfónia, Brahms: 4. szimfónia — vez.: Lukács Ervin.

október 22.

Zeneakadémia: Ünnepi hangverseny Liszt Ferenc születésének 182. évfordulóján Cziffra György emlékére. Liszt: Két legenda, Brahms-Cziffra: 5. magyar tánc, Liszt: Négy dal, Liszt: 3. koncertetűd, Liszt: 3. Paganini etűd, Liszt: 2. magyar rapszódia, Liszt: A-dúr zongoraverseny — Iván Ildikó, Nicolas Celoro, Oravecz György, Kassai István, vez.: Oberfrank Géza.

október 23.

Operaház: Ünnepi protokoll koncert. Beethoven: Egmont — nyitány, Liszt: A-dúr zongoraverseny, Liszt: XIII. zsoltár — Oravecz György, Molnár András, Magyar Állami Énekkar, karig.: Antal Mátyás, vez.: Oberfrank Géza.

október 29.

Zeneakadémia. Mahler: 7. szimfónia — vez.: Fischer Ádám.

november 3.

Zeneakadémia. Rimszkij-Korszakov: Seherezádé, Muszorgszkij—Ravel: Egy kiállítás képei — Kiss András, vez.: Kobayashi Ken-Ichiro.

november 4.

Székesfehérvár: Ld. nov. 3.

november 6. 11.00

Zeneakadémia: Ld. nov. 3.

november 6.

Zeneakadémia: Ld. nov. 3.

november 10.

Pécs: Mahler: 2. szimfónia — Pászthy Júlia, Ulbrich Andrea, Magyar Állami Énekkar, karig.: Antal Mátyás, vez.: Kobayashi Ken-Ichiro.

november 11.

Zeneakadémia: Ld. nov. 9.

november 16.

Zeneakadémia. Weber: Oberon, Saint-saens: Csellóverseny, Dvorak: 9. (Új világ) szimfónia — Onczay Csaba, vez.: Kobayashi Ken-Ichiro.

november 17.

Veszprém: Ld. nov. 16.

november 18.

Zeneakadémia: Ld. nov. 16.

november 22.

Miskolc: Mozart: Don Giovanni — nyitány, Mozart: Esz-dúr zongoraverseny, Stravinsky: Le Sacre du Printemps — Prunyi Ilona, vez.: Kobayashi Ken-Ichiro.

november 24.

Zeneakadémia: Ld. nov. 22.

december 1.

Zeneakadémia. Brahms: Tragikus nyitány, Bruch: Skót fantázia, Brahms: 3. szimfónia — Szabadi Vilmos, vez.: Jurij Szimonov.

december 2.

Szombathely: Ld. dec. 1.

december 9.

Zeneakadémia: ÁHZ — IBM; Mozart hangverseny. Háromzongorás verseny, Haffner szimfónia, C-dúr zongoraverseny K. 467. — Bogányi Gergely, Bizják Dóra, Pátkai Imre, vez.: Győriványi-Ráth György.

december 17.

Operaház: ÁHZ — Középeurópai Hitelbank. Csajkovszkij: B-moll zongoraverseny, 5. szimfónia — Jandó Jenő, vez.: Győriványi-Ráth György.

december 18. 11.00

Zeneakadémia. Mozart: C-dúr zongoraverseny, Stravinsky: A csalógány — Bogányi Gergely, vez.: Győriványi-Ráth György.

december 19.

Zeneakadémia. Mozart: C-dúr zongoraverseny, Stravinsky: A csalógány — Bogányi Gergely, vez.: Győriványi-Ráth György.

Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara, Énekkara És Gyermekkara

október 1.

Mátyás-Templom, Respighi: Templomablakok — szvit, Lajtha László: III. szimfónia (Thomas Beckett emlékére), — vez.: Ligeti András.

október 9.

Zeneakadémia, Dubrovay László: Képfaragók (Bemutató), Decsényi János: II. szimfónia (Bemutató), Kalmár László: Vonós-szimfónia (Bemutató) — vez.: Kovács László.

október 11.

Rádió Stúdió, (kórus) — vez.: Strausz Kálmán.

október 20. 19.30

Zeneakadémia, Haydn: D-dúr (Londoni) szimfónia No. 104., Durkó Zsolt: Organismi hegedűre és zenekarra, Bartók: Divertimento, Roussel: Bacchus és Ariadne — táncjáték — Szecsődy Ferenc (hegedű), vez.: Vásáry Tamás.

október 25.

Rádió Stúdió, (kórus) — vez.: Maklári József.

október 30. 19.30

Zeneakadémia, Mozart: Chio mi scordi di te — hangversenyária K. 505., Mozart: C-dúr zongoraverseny K. 467., Mahler: IV. szimfónia — Kertesi Ingrid (énekes szólisták), vez. és zongorán közreműködik: Vásári Tamás.

november 2.

Zeneakadémia, Verdi: Requiem — Csavlek Etelka, Csordás Klára, Daróczi Tamás, Köves Péter (énekes szólisták), Magyar Rádió Énekkara, karig.: Strausz Kálmán, vez.: Vásári Tamás.

november 9.

Pesti Vigadó, Debussy: Egy faun délutánja, Sztravinszkij: A tűzmadár — szvit, Beethoven: III. (Eroica) szimfónia — vez.: Lukács Ervin.

november 17. 19.30

Zeneakadémia, Wagner: Rienzi — Nyitány, Mahler: Gyermekgyászda-
lok, Schubert: VII. szimfónia — Miller Lajos (ének), vez.: Lukács Ervin.

december 15. 19.30

Zeneakadémia, Poulenc: Gloria, Puccini: Messa di Gloria — Molnár András, Pászthy Júlia, Jan Galla (énekes szólisták), vez.: Marcello Viotti.

december 20. 19.30

Zeneakadémia, Honegger: Karácsonyi kantáta, Gounod: Szent Cecilia mise — Kertesi Ingrid, Mukk József, Miller Lajos, Bátor Tamás (énekes szólisták), Magyar Rádió Gyermekkórusa, karig.: Reményi János, vez.: Vásáry Tamás.

december 23.

Zeneakadémia: Magyar Rádió Gyermekkórusa Karácsonyi Hangversenye — vez.: Reményi János.

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar

szeptember 9.

Budafoki Városháza: Budafoki Pezsgő- és Borfesztivál, Mozart/Verdi/Erkel/Kodály — Csonka/Kovács A./Leblanc/Ötvös/Hollerung

október 3.

Városháza díszterme: Budapesti Őszi Fesztivál, Britten/Lutoslawski/Berlioz — D'Cruze

október 12. 19.30

Városháza díszterme: *Közszolgálati bérlet 1.* Wagner: Reinzi-nyitány, Grieg: A-moll zongoraverseny, Berlioz: Fantasztikus Szimfónia — Csík Laura, vez.: Hollerung Gábor.

október 13. 19.30

Zeneakadémia: *Universitas bérlet 1.*; ld. okt. 12.

október 24. 19.30

Zeneakadémia: *Közszolgálati bérlet 2.* Mendelssohn: Paulus — Köllner Kantorei, vez.: Peter Neumann (Németország)

október 26. Modena

október 27. Róma

október 29. Bergamo

november 7. 19.30

Zeneakadémia: *Universitas bérlet 2.* Brahms: Hegedűverseny, Schumann: II. szimfónia — Wanami Takayoshi (Japán), vez.: Gál Tamás.

november 9. 19.30

Városháza díszterme: *Közszolgálati bérlet 3.*; ld. nov. 7.

november 19. 10.00

Budafoki Ipartestület Székháza: *Ifjúsági bérlet 1.* „Egyre többen megszokták (duó, tercett, quartett, quintett)” Bartók: Duó, Bach: Három szólamú invenció, Haydn: Vónósnégyes, Beethoven: Esz-dúr quintett zongorára és fúvósokra.

december 9. 19.30

Városháza díszterme: *Közszolgálati bérlet 4.* Bach: III. D-dúr szvit, Lutoslawski: Gyászzené Bartók Béla emlékére, Mozart: C-moll mise — Budapesti Akadémiai Kórustársaság, vez.: Hollerung Gábor.

december 10. 10.00

Budafoki Ipartestület Székháza: *Ifjúsági bérlet 2.*; „Fúvósok és vónósok”. Rossini: Szonáta, Mozart: Duó két brácsára, Dvorak: Szerenáda I. tétel — Csányi

december 11. 19.30

Zeneakadémia: *Universitas bérlet 3.*; ld. dec. 9.

december 19. 19.00

Budafoki Városháza: *Városházi Hangversenyesték 3.*; Karácsonyi koncert. Bach: III. D-dúr szvit, Vivaldi: Asz-dúr trombitaverseny, Bach: Magnificat — Inhoff Ede, Budapesti Akadémiai Kórustársaság, vez.: Hollerung Gábor.

október 24. 19.00

Budafoki Városháza: *Városházi hangversenyesték 1.*; Erkel Ferenc Kamarazenekar. Rossini: G-dúr szonáta, Mozart: Klarinétverseny K. 612., Rossini: A-dúr szonáta, Mozart: A-dúr szimfónia K. 201. — Súlyomi Pál (a XXII. ker. Önkormányzat ösztöndíjasa), műv. vez.: Áldor Lili.

november 10. 19.00

Budafoki Városháza: Kamaraest. Wanami Takayoshi hegedűestje (Japán) — Tchutchiya Mineko.

BM Duna Szimfonikus Zenekar

szeptember 11. 19.00

Duna Palota. Szüzenír Alapítvány koncertje: Szüzenír Opera-Gála. Bellini, Bizet, Mozart, Puccini és Verdi művei — Génes Szilvia, Szvétek László, Kis Peti Dorottya, Kerék Judit, Fazekas Csaba, Gecser Andrea, Sallay Gabriella, Böröcsök Gizella — Pitti Katalin, Kelen Péter —, vez.: Deák András, Nagy Ferenc.

szeptember 14.–26.

Svájci turné. Mozart: B-dúr fagott verseny, Requiem, Tipett: Korunk gyermeke oratórium.

október 12. 19.00

Mátyás Templom. Mozart: Requiem.

október 14. 19.00

Duna Palota. Évadnyitó koncert: „Mozart est”. Titus — nyitány K. 621., Esz-dúr szimfonia concertante K. 364., Requiem K. 626.

— Magyar Állami Operaház ének-művészei, Lehrergesangverein Oberaargau Kórus (Svájc), vez.: Deák András, Markus Oberholzer (Svájc).

október 28. 19.00

Duna Palota. „Mindenki zenéje I.”

október 30. 09.30

Duna Palota. „Kicsinyek zenélő órája I.”, vez.: Deák András.

október 30. 11.00

Duna Palota. „Gyermekbérlet I.”: „Zenés kalandozás Bécsben” Látogatás a klasszikus és a romantikus muzsika fellegrvárába. Vez.: Deák András.

november 13. 09.30

Duna Palota. „Kicsinyek zenélő órája II.” Vez.: Deák András.

november 13. 11.00

Duna Palota. „Gyermekbérlet II.”: „Ünnep a zenében” Ismerkedés Erkel, Liszt, Kodály és Bartók gyönyörű dallamaival. Vez.: Deák András.

november 18. 19.00

Duna Palota. „Zenebarát II.” Verdi: A szicíliai vécsernye — nyitány, Doppler: Kettősverseny fuvolára, Dvorak: IX. (Új világ) szimfónia — Deborah Kruzansky (Olaszország), Csetényi Gyula, vez.: Franz Albanese (Olaszország).

november 23. 19.00

Stefánia Palota. „BRFK Akció Osztály Alapítványi koncertje”. Vez.: Mikó István színművész.

november 25. 19.00

Duna Palota. „Mindenki zenéje II.”

november 26. 19.00

Duna Palota. „Fuvolás bál”

december 9. 19.00

Duna Palota. „Zenebarát III.”: „Orosz est”. Csajkovszkij: Diótörő szvit, Rokokó variációk, Borodin: Polovec táncok, Rimszkij-Korszakov: Seherezáde — Onczay Csaba (cselló), vez.: Deák András.

december 11. 09.30

Duna Palota. „Kicsinyek Zenélő Órája III.” Vez.: Deák András.

december 11. 11.00

Duna Palota. „Gyermekbérlet III.”: „Karácsonyi mese”. Csajkovszkij: Diótörő szvit. Izgalmas karácsony esti történet egy kislányról, akinek álmában meglevenedik a kis Diótörő-bábu.

Miskolci Szimfonikus Zenekar

október 1.

Miskolc: Zenei Világnap; TV-közvetítés. Mozart: Hegedűverseny A-dúr, Debussy: Klarinét rapszódia, Beethoven: 8. szimf. — Csúri Lajos (heg.), Novák András (kl.), vez.: Kovács László.

október 3.

Miskolc: Hermann O. Gimn. Mozart: Così fan tutte nyit, Debussy: Klarinét rapszódia, Beethoven: 8. szimf. tételek — Novák András (kl.), vez.: Kovács László.

október 17.

Miskolc: Bérleti hv. Puccini: Messa di Gloria, Bartók: Concerto — Állami Énekkar, szólisták, vez.: Kovács László.

október 26.

Budapest: Zeneakadémia. Sugár: Epilógus, Beethoven: Zongoraverseny C-dúr, 3. szimf. — Koreai szólista, vez.: Kovács László.

október 31.

Miskolc: Bérleti hv. Mendelssohn: Hebridák, Hegedűverseny, Reformáció szimf. — Szabadi Vilmos, vez.: Welisar Gentscheff.

november 4.

Miskolc: Északmagy. Áramszolgáltató V. jubileuma. Erkel-, Kodály-, Brahms-, Liszt-művek — Miller Lajos (ének), vez.: Kovács László.

november 14.

Miskolc: Bérleti hv. Bruckner: 7. szimf., Grieg: Peer Gynt kísérőzene — vez.: Jurij Szimonov.

november 16.–23.

„A karmester” 6. ifjúsági hangverseny. Vez.: Kovács László.

november 28.

Miskolc: Olasz operaest. A Bécsi Zeneművészeti Főiskola operatanszakos szólistái — vez.: Wolfgang Gabriel.

december 5.

Miskolc: Bérleti hv. Bach: Suite D-dúr, Händel: Hárfaverseny, Vivaldi: Gloria — Miskolci Bartók Kórus, szólisták, Kocsis Andrea (hárf), vez.: Déri András.

Magyar Szimfonikus Zenekar

szeptember 21.

Zeneakadémiai bérlet I. Mozart: Così fan tutte — nyitány, Mozart: C-dúr zongoraverseny K. 467., Schubert: VII. (C-dúr) szimfónia.

október 6.

Zeneakadémiai bérlet II. Haydn: E-moll szimfónia No. 44. „Gyász”, Hummel: Esz-dúr trombitaverseny, Beethoven: II. szimfónia.

november 9.

Zeneakadémiai bérlet III. Mendelssohn: Hebridák — nyitány, Mozart: Fuvola-hárfa kettősverseny, Schumann: II. szimfónia.

december 12.

Zeneakadémiai bérlet IV. J. S. Bach: H-moll mise. (Az évad második felében a Vigadóban is lesz hat előadásunk.)

Pécsi Szimfonikus Zenekar

október 1. 19.30

Liszt-terem. A karmesterkurzus legjobbjának felajánlott hangverseny a Zenei Világnap alkalmából.

október 10. 19.30

POTE Aula. „A” bérlet I.*

október 11. 19.30

*Nagykanizsa, Műv. Központ.** Dukas: A Bűvészinás, Debussy: Danses sacrées et profanes, Rapszódia szaxofonra, Franck: D–moll szimfónia — Maros Éva (hárfa), Güntner Priesner (Németország, szaxofon), vez.: Nicolás Pasquet (Uruguay).

október 12.–17.

Lajtha László összes szimfonikus művének CD-felvétele a Naxos lemezkiadó (Hongkong) részére, 3/7. II. szimfónia, op. 27., Variations op. 44. — vez.: Nicolás Pasquet.

október 21.–22. 19.00

Pécsi Nemzeti Színház. Jacobi: Sybill — operettbemutatók, vez.: Blázy Lajos, Papp Zoltán.

október 24.–29.

Olaszországi vendégszereplés (terv). Mendelssohn: Éliás-oratórium.

október 31.

Liszt-terem. Általános iskolai bérlet* Mozart: Egy kis éji zene, K. 525., Prokofjev: Péter és a farkas — Sólyom Katalin (mesélő), vez.: Blázy Lajos.

november 1.

Liszt-terem. Általános iskolai bérlet*

november 2.–3., 9.–10.

Baranya megyei ifjúsági sorozat:* Mozart–, Prokofjev–művek.

november 7. 19.30

Liszt-terem. Meinhart Niedermayr (*Ausztria*) fuvolakurzusának nyitóhangversenye. Mozart: Nyitány, C–dúr Andante fuvolára K. 285e, G–dúr fuvolaverseny K. 285^c, Brahms: 4. c–moll szimfónia, op. 98., vez.: Bernhard Schneider (Au.).

december 5. 19.30

POTE Aula. „A” bérlet III.* Mozart: Szabadkőműves gyászzené K. 477., Berg: Hegedűverseny, Mozart: G–moll szimfónia, K.550. — Amiram Ganz (Franciaország), vez.: Nicolás Pasquet.

december 12. 19.30

POTE Aula. „A” bérlet IV.* Bruckner: 7. E–dúr szimfónia — vez.: Nicolas Pasquet. *Nyilvános CD-felvétel!*

december 24.–január 8.

Svájci és németországi vendégszereplés (terv). Beethoven: 9. D–moll szimfónia, op. 125. — énekművészek, Pécsi Kamarakórus (karig.: Tillai Aurél), vez.: Hans Richter (Svájc).

* A Nemzeti Filharmónia rendezésében.

MÁV Szimfonikusok

október 26. 19.30

Pesti Vigadó: VIG bérlet 1. Wagner: Siegfried–idill, Hidas Frigyes: Oboaverseny, Csajkovszkij: IV. szimfónia — Körösy Miklós, vez.: Török Géza.

november 1. 19.30

Zeneakadémia: ZAK bérlet 2. Verdi: Requiem — Debreceni Kodály–kórus, karig.: Kamp Salamon, vez.: Gál Tamás.

november 16. 19.30

Pesti Vigadó: VIG bérlet 2. Brahms: Akadémiai ünnepi nyitány, Dohnányi: II. zongoraverseny, Sibelius: I. szimfónia — Baranyay László, vez.: Oberfrank Géza.

november 28. 19.30

Zeneakadémia: bérleten kívüli előadás. Glinka: Ruszlán és Ludmilla — nyitány, Csajkovszkij: Hegedűverseny, Csajkovszkij: V. szimfónia — Kiss András, vez.: Kobayashi Ken–Ichiro.

december 8. 19.30

Zeneakadémia: ZAK bérlet 3. Beethoven: G–dúr zongoraverseny, Bruckner: IV. szimfónia — Prunyi Ilona, vez.: Lukács Ervin.

december 20. 19.30

Pesti Vigadó: VIG bérlet 3. Mendelssohn: E–moll hegedűverseny, Brahms: D–dúr szerenád — Szeccsödi Ferenc, vez.: Kovács László.

Szegedi Szimfonikus Zenekar

október 6. 19.30

Színház. Bartók: Kossuth Szimfónia. Liszt: A–dúr zongoraverseny (Oravecz György), Csajkovszkij: VI. patetikus szimfónia — vez.: Acél Ervin.

október 7. 19.00

Deák Gimnázium: Ifjúsági hangverseny.

november 1. 19.30

Színház. William Boyce: V. szimfónia, Haydn: E–moll (gyász) szimfónia No 44., Fausé: Requiem — Vaszy Kórus, karigazgató: Gyüdi S., Vez.: Adrian Sunshine (USA).

november 10. 19.30

Színház. Beethoven: Egmont nyitány, Hegedűverseny (Kiss András), VII. szimfónia — vez.: Molnár László.

november 11. 19.00

Deák Gimnázium: Ifjúsági hangverseny.

november 16.

Adelsheim. vez.: Erich Werner.

november 20.

Darmstadt. vez.: Horst Gehann.

november 25.

Yiun–lin. Liszt: Les Préludes, Schubert: VIII. befejezetlen szimfónia, Csajkovszkij: IV. szimfónia — vez.: Acél Ervin.

november 26.

Shin–chu. Ld. nov. 25.

november 30.

Taichung. Wagner: Tannhäuser nyitány, Wagner: Trisztán és Izolda előjáték, Izolda halála, R. Strauss: Alpesi szimfónia — vez.: David Chen és Acél Ervin.

december 1.

Taipei. Ld. nov. 30.

december 8. 19.30

Színház. Brahms: D–moll zongoraverseny (Jandó Jenő), Mahler: IV. szimfónia — vez.: Acél Ervin.

december 13. 11.00 és 13.00

Színház. Ifjúsági hangverseny.

december 14. 11.00 és 12.30

Színház. Ifjúsági hangverseny.

Szombathelyi Szimfonikus Zenekar

október 28. 19.30

Körmend, Színházterem. Beethoven: V. (C-moll) szimfónia op. 67., Kodály: Galántai Táncok — vez.: Robert Houlihan.

november 8. 19.00

Sopron, Színház. Liszt: Mazeppa — szimfonikus poema, R. Strauss: Négy utolsó ének, Mendelssohn: III. Skót szimfónia — Temesi Mária (ének), vez.: Robert Houlihan.

november 13. 19.30

Bécs, Musikverein.

november 14. 19.30

Bartók Terem. Brahms: Német Requiem; szoprán, bariton szóló — Wiener Lehrer a Capella Chor, (Daróczi Tamás, Nagy Sándor), vez.: Günter Knotzinger.

november 28. 19.30

Bartók Terem. Szerenád—hangverseny. Dvorak: Szerenád, op. 44., Britten: Szerenád tenorra; kürtre és vonósokra, Brahms: A-dúr szerenád — Katzler András (kürt), vez.: Robert Houlihan.

december 12. 19.30

Bartók Terem. Pásztai Miklós: Naptár, Liszt: Az ébredő gyermek imája, Stravinsky: A katona története — Farkas Erzsébet (szoprán), Lakatos Ida (hárfa), Hajdók Judit (orgona), BDTF Orchidea Női Kara, vez.: Horváth Rezső és Robert Houlihan.

NYUGDÍJAS KARMESTER

Győri Filharmonikus Zenekar

szeptember 30.

10.00 *Győr, Apor V. Isk.;* 12.45 *Győr, Krúdy Gimn.* Karmesterkurzus. Wagner: Tannhäuser nyitány, Beethoven: III. szimfónia, Bartók: Concerto — vez.: a stuttgarti karmesterképző.

október 1. 18.00

Mosonmagyaróvár, Művelődési Központ. Zenei Világnap. Ld. szept. 30.

október 5. 19.00

Győr, Városháza. Haydn: Szimfónia No. 26., Maros M.: Sinfonie Concertante, Maros R.: Fagottverseny, Liszt: Christus oratórium – Pastorale. — Janota Gábor, vez.: Maros Miklós.

október 8.–9.

Eisenstadt Bergkirche. Haydn: Therisenmesse — felvétel.

október 15. 18.00

Győr, Nemzeti Színház. Operagála — Verebits Ibolya, vez.: Medveczky Ádám.

október 18. 19.00

Győr, Székesegyház. Vivaldi: Magnificat, Bach: 21. Kantata — Cant' Art Énekegyüttes, szólisták, vez.: Hoffmann László.

október 24., 25., 26.

Győr–Moson–Sopron megyei kistéleplülések. 5 hangverseny.

november 5.

Győr, Nemzeti Színház. (premier) Puccini: Pillangókisasszony — vez.: Csala Benedek.

november 12. 18.00

Mosonmagyaróvár, Művelődési Központ. Ida Händel hegedűestje. Vivaldi: H-moll versenymű 4 hegedűre, Mozart: G-dúr hegedűverseny, Brahms: D-dúr hegedűverseny — vez.: Koncz Tamás.

november 17. 20.00

Bécs, Jugendstiltheater. B. Britten: Halál Velencében — vez.: A. Mitisek.

november 19. 19.00

Bécs, Jugendstiltheater. „A” zenekar. Ld. november 17.

november 19. 20.00

Zisterdorf, Niederösterreichische Herbst. „B” zenekar. Soyka: St. Leopold Messe, A. Baksa: Impressionen aus Schloss, A. Vivaldi: Gloria — vez.: G. Kugi

november 20. 18.00

Laa an der Thaya. Ld. november 19., Schubert: Symphonie No. 8. (H-moll) — vez.: G. Kugi.

november 24. 19.00

Bécs, Jugendstiltheater. B. Britten: Halál Velencében — vez.: A. Mitisek.

november 26.,

december 1., 3. 19.00

Bécs, Jugendstiltheater. Ld. november 24.

december 8. 19.00

Zalaegerszeg, Zsinagóga. NF. hangverseny. Mozart: C-dúr szimfónia K. 200, Haydn: Esz-dúr trombitaverseny, Beethoven: VII. szimfónia — Inhoff Ede, vez.: Koncz Tamás.

december 12. 19.00

Győr, BBMMK. Ld. dec. 8.

december 13. 19.00

Sopron, Színház. Ld. dec. 8.

december 19. 19.00

Győr, Evangélikus Öregtemplom. NF-saját. Bach: Karácsonyi oratórium — vez.: Antal Mátyás.

— Egészen kisgyermek korom óta szimfonikus zenekari muzikus szerettem volna lenni!

Debreceni Filharmonikus Zenekar

október 1. 11.00

Színház: Bánk Bán

október 1.

Bartók terem: A Zenei Világnap alkalmából hangverseny tehetséges japán, finn, görög, magyar gyermekek közreműködésével. W. A. Mozart: D-dúr Hegedűverseny No. 4 — Rózsa Ríta (12 éves; hegedű); Leo Brouwer: „Concerto Elegia” — Vougiouka Korina (17 éves, görög; gitár); 12 éves japán hölgy — koto; Gröndahl: Harsonaverseny — Gál Zoltán (17 éves; harsona); Liszt F.: Esz-dúr Zongoraverseny — Turriago Tuomas (13 éves, finn; zongora); vez.: Karolos Trikolidis.

október 11. 19.00

KLTE Aula: Olasz est (KLTE Művelődési Iroda). Rossini: Olasz nő Algírban, Mendelssohn: Olasz szimfónia, Berlioz: Római karnevál, Csajkovszkij: Olasz capriccio — vez.: Taligás Lajos.

október 16.

Regina coeli KV 108 /74 d/, Exultate, jubilate KV 165 /158 a/, Litaniae de venerabili altaris sacramento KV 243 — Debreceni Kodály Kórus, vez.: Kamp Salamon.

október 17. 10.00

Főpróba.

október 17. 19.00

Bánk bán.

október 17. 19.30

Bartók Terem. Mozart: Varázsfuvola — nyitány, Beethoven: G-dúr zongoraverseny, Haydn: Szimfónia — Prunyi Iloná (Liszt díjas; zongora), vez.: Gémesi Géza.

október 18. 19.00

Bánk bán.

október 20. 19.00

Bánk bán.

október 24. 10.00

Főpróba.

október 24. 19.30

Bartók Terem. Glinka: Ruszlán és Ludmilla — nyitány, Csajkovszkij: B-moll zongoraverseny — Mihail Petuhov (zongora), Bizet-Scsedrin: Carmen szvit — Debreceni ütőhangszeres együttes (műv. vez.: Kovács János), vez.: Gémesi Géza.

október 26.

Budapesti Nemzeti Színház. B. Britten: Szerenád és villanás — Gulyás Dénes (tenor), vez.: Gémesi Géza.

október 26. 19.00

Bánk bán.

november 4. 19.00

Csokonai Színház. Donizetti: Don Pasquale premier — vez.: Kocsár Balázs.

november 8. 19.00

KLTE Aula. (KLTE Művelődési Iroda spanyol estje.) Chabrier: Espana, Rimszkij-Korszakov: Spanyol capriccio, Bizet: Carmen szvit I. II. — vez.: Gémesi Géza.

november 9. 19.00

Don Pasquale.

november 11. 19.00

Bánk bán.

november 18. 19.00

Don Pasquale.

november 22. 19.00

Don Pasquale.

november 21.

Debreceni Nagytemplom: CD-lemez bemutató hangverseny. Szokolay: Kantáta a gályarabok emlékére, Cherubini: Requiem — vez.: Berkesi Sándor.

november 24. 19.30

Bartók Terem. Mozart: G-moll szimfónia K.V. 550, Mozart: Requiem — Debreceni Kodály Kórus, vez.: Gulyás Béla.

november 26. 19.00

Bánk bán.

november 28. 10.00

Varázsfuvola ülőpróba.

november 28. 18.00

Varázsfuvola zenejavító.

november 30. 19.00

Bánk bán.

december 2.-16.

A DFZ önálló CD-lemez felvétele.

december 2. 19.00

Varázsfuvola.

december 8. 19.00

Bánk bán.

december 13. 19.00

Bánk bán.

1994. december 19. 10.00

Főpróba.

1994. december 19. 19.30

Bartók Terem. Karácsonyi hangverseny. Verdi: Szicíliai vecsernye, Mercadante: b-moll Fuvolaverseny — Bögös Béla (fuvola), Verdi: Quattro pezzi sacri; vez.: Massimo Nicolai.

1994. december 21. 19.00

Varázsfuvola.

1994. december 21. 19.00

Bánk bán.

◆ ◆ ◆

Debreceni
Ütőhangszeres Együttes
20 éves jubileumi
hangversenye

1994. november 3. 19.30

Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola hangversenyterme. Masayoshi Sugiura: HRDAYA — Ágoston Ottó, Siklósi Gábor (ütőhangszerek), Bartók Béla: Szonáta két zongorára és ütőhangszerekre — Körmendi Klára, Baranyai László (zongora), Alain Louvier: SHIMA pour Six Percussionnistes (magyarországi bemutató), Monic Cecconi: IMAGINAIRAS pour Six Percussionnistes (magyarországi bemutató). Művészeti vezető: Kovács János. Az együttes tagjai: Balogh János, Csótai Ágnes, Toldi Éva, Kökényessy Anna, Szabó István.

— Melyik lehet
a fiam?

Kedves Péter!

Majd két hónapja küldted el lapotok első számát, és én még csak meg sem köszöntem eddig. Most pótlom. Végigolvastam — tetszik. Informatív, sokoldalú, nincs benne locsi-fecsi. Próbaszámnak meg kiváltképp figyelemre méltó. Egy-két apró szeplő, egyszer tán elmondom Csontos szerkesztő kollégának.

Küldök itt egy kis kétoldalas jegyzetet lapotok számára (*), azt hiszem, profilba vág. Jó nyarat, üdvözzel!

☞ Breuer János

(* Olvasható a 22. oldalon.)

Tisztelt uraim! (kollégák?)

Köszöntöm lapunkat, a Zenekart!! Jól írtam! — mert máris a miénk. Legalábbis mi — itt Szombathelyen —, a magunkénak érezzük. Várjuk a folytatást.

A PRÓBASZÁM-hoz, minden örömmel, okvetetlenkedő hozzáfűznivalóm van. A túlfutott technikával már nem csak szólista, de mindenki versenyt fut! Élőszó, élőzene elbírja az apró pontatlanságokat, mert rögtönzünk, arra kényszerülünk. A lemeznek és egy ilyen komolyan induló lapnak azonban nem lehetnek sebezhető pontjai. Minél jobb az újság, annál szemebetűnbőbb a baki! Találtam „hamis hangokat”, — amelyek nem szabad, hogy elkerüljék a szerkesztő—kiadó figyelmét, mert ez nem napilap, hanem szinte szakirodalom! ELOLVASSUK! — tanulságul!

Sorolom az (adott esetben komoly) elválasztási hibákat, amelyekre nem mentség a számítógép. Tehát: 1., Tátray-interjú, 8. oldal: „...forin-tra...”; 9. oldal: „...sik-ereit aratta...”, „...dörmögtünk kic-sit...”; 2., Kitekintő, 19. oldal: pár mondaton belül kétszer fordult elő a „hagy-omány”. Jobbító szándékkal írtam. Számomra a nyelv tisztasága hasonlóan fontos, mint a zenéé, mert tanár „is” vagyok.

Szeretetteljes üdvözzel!

☞ egy hegedűs zenekari tag

Tisztelt Olvasóink!

Örömünkre szolgál, hogy már próbaszámunkra ilyen lelkesedéssel és figyelmes szeretettel reagáltak. A sajtóhubák (sic!) kiküszöbölése a mi érdekünk is, de egyes elvetemült szerkesztők állítása szerint még nem született hiba nélküli nyomdai termék. Mesélik ugyan, hogy Devecseri Gábor egy alkalommal baráti körben azzal büszkélkedett új fordításkötete megjelenésekor, hogy a műben nincs hiba. Ennek bizonyítására körbeadta a könyvet, s mindjárt az első tamaskodó harsány nevetésben tört ki. A kötet elején ez állt: „ordította: Devecseri Gábor”.

Természetesen elkövetkező számaink kapcsán is várjuk leveleiket, tanácsait, cikkeiket, zenei anekdotáikat. Kérjük, hogy levelük alján nevük nyomtatott betűvel is szerepeljen, mert a fenti levél írójának aláírása sajnós olvashatatlan.

(A szerk.)

Tisztelt Popa Péter elnök úr!

Nagy örömmel vettem kezembe a magyar — Das Orchester — Zenekar című újság próbaszámát, ami igen régen hiányzott a szakmai életünkből! Remélhetően a fórumot, tájékoztatást, híradást — hazai és külföldi kapcsolatokról —, nyílt teret, referendumokat kínáló lehetőséggel minél többen fognak élni és a „szerkesztő” lapindításkor élő kívánságai teljesülnek! Ez azonban, gondolom, csak együttes „adó-vevő” berendezéssel rendelkező kapcsolatban lehetséges!

Az újságban változatos, érdekes cikkek—sztorik—visszaemlékezések vannak híres zeneművészekről, karmesterekről, zenekarokról és azoknak helyzetéről. Gyimesi László főtákos Úr őszintén beszél a fennálló gondokról és a zenekarok érdekében elért eredményekről. Az Ő munkájának következetessége nagyon fontos mindannyiunk számára!

Bízva abban, hogy a „próbaszám” után továbbiakban megjelenő számoknak is olvasójuk lehetnek, kívánok sok sikert.

Szívélyes üdvözzel!

☞ Riha Emil
(Riha—Salonzenekar)

A lapban található karikatúrákat Csáth Attila készítette.

RÉM- ÉS ÁLHÍREK

☞ **Megjelent Kodály—Háry—Selye: Stressz—dúr versenymű szólóbrácsára és jobbkézvibrátóra, tremolókísérettel.**

☞ **A zenekari hangszerek jobb kihasználása végett alternatív, vámmal, adóval, illetékkal, áfával sújtható megoldások kidolgozását írta elő a Pénzügyminisztérium.**

Két próba, illetve előadás között a zajkeltő instrumentumok az alábbi célra basználandók.

pikoló: ultrahangos edénytisztítás, fűlsértés

timpani: verébfogás, a zsákmányolt madarak az adóalaphoz hozzáírandók

harangsor: esetleges katonai győzelem alkalmából megszólaltatandó, addig paradicsomkaróként

öthúros bőgők: Kuba—Florida átkeléshez

négyhúros bőgők: rovar- és rágcsőlértés

harsona: porszívó, fém fürdőszobafelszerelés

kürt: absztrakt csőbútor, ásványvíz előállítás

brácsa: riasztókészülék, illetve hegedűtok

A karmesterek visszaforgatása a gazdaságba még nincs megoldva.

☞ **A zenekarok maradék férfitagjai Symphonicus masculinus néven kamorraegyüttest alakítottak, a szex—vizsgálaton azonban kiderült, hogy csupán frakkba öltözött Transz—Fesztita nők akarták megtéveszteni az egyébként szintén hölgyekből álló közönséget. Az eset tisztázása után az összes zenekarok először a múzeumba mentek, ahol dinoszaurusz- és férficsontvázakat tekintettek meg, majd kivették szülési, gyes, illetve gyed—szabadságukat.**

☞ **Próbajátékot hirdetnek leendő zenekari muzikusok részére. Kötelező anyag: 1. Turné: tudnivalók a./ 100 kilós koffer észrevétlen feladása repülőgépre, ugyanezzel felfutás a hotel 10. emeletére, egyágyas szobában kettesével gyors elhelyezkedés, konzervtan, konnektorkeresés, pornóműsor kiválasztása televízió, minibár—jégszekrény kirámolása, nagymosás mosdóban, sör behűtése bidében. b./ Árfolyamtan, villámgyors napidíjszámítás. 50 órás buszonülés után próba. Koncert. Inkák kincsenek vámmentes export—importja. 2. Hazai feladatok: nyugdíj—frakkban kisegítőkeresés, kollégák fizetésének, prémiumának memorizálása, büféhez vezető legrövidebb út felismerése. Hangszertudás előny, amíg a jelölt titkolni tudja.**

☞ **Turné után kilenc hónapra született zenekari gyermekeket ezentúl az impresszáriók tartják kereszt— illetve bé víz alá.**

ZENEKAR

A Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetségének, valamint a Magyar Zeneművészek és Táncművészek Szakszervezetének közös lapja

A szerkesztőség címe: Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége, 1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Telefon: 14—28—927, Fax: 14—28—372

A szövetség elnöke: Popa Péter A szövetség titkára: Jobbágy Ervin

Felelős szerkesztő: Csontos János Felelős kiadó: Popa Péter

Művészeti szerkesztő: Fucskó Miklós

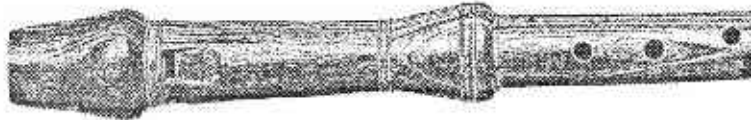
A lap tervezését és nyomdai előkészítését a

Többlét Szószabó Stúdió végezte.

Cím: 2011 Budakalász, Vasút sor 122. Telefon: 06 (30) 426 504

A nyomda munkákat a Németh Nyomda készítette. Tel.: 06 (60) 319 980

ISSN: megállapítás alatt

ROSÉ &

Régi és új hangszerek vétele, eladása és javítása. Hangszertartozékok, nádak, húrok, tokok árusítása és bérbe adása, lízingelés, szakértőkezelés.

Múzeális hangszerek. Buffet Crampon, Schreiber, Keilwerth, Besson, Patricola, Winter, Glotin cégek magyarországi képviselője.

INSTRUMENTS DE MUSIQUE

FÚVÓS HANGSZERJAVÍTÓ ÉS

KERESKEDELMI KFT.

Hangszerbolt az Operánál

1065 Budapest, Hajós u. 9.

Tel/Fax: 1533-020

© Szószabó

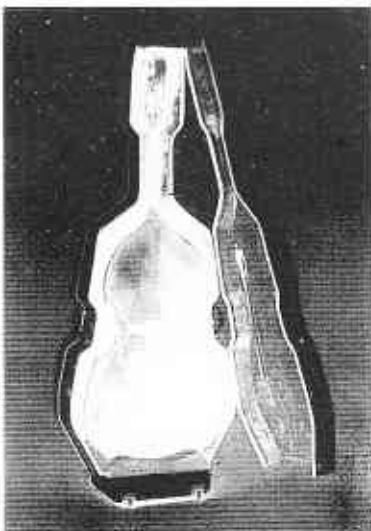
*MINDEN HANGSZERNEK
JOGA VAN A BIZTONSÁGHOZ...*

Speciális ládák, tokok méret utáni készítése, érzékeny eszközök (hangszerek, műszerek, erősítők, kamerák, stb.) teherszállítása és tárolása.

Vízhatlan borítás, ütésálló szerkezet, energiaelnyelő belső borítás - tökéletes biztonság.

Üveg- és karbonszál erősítésű poliészter tokok, csellók és bőgők városi szállítására.

Külföldi hangszertokok és hangszertartozékok importálása katalógus alapján.

Pop Art FLIGHTCASES

1022 BUDAPEST, ESZTER U. 14.

TEL./FAX: 11-59-630

Ára: 55 Ft

Ludwig van Beethoven

(Lyser vázlata nyomán.)